

Κυπριακή Δημοκρατία

**Εθνικό Σχέδιο Δράσης
για τη θέσπιση Ευρωπαϊκής Εγγύησης
για τα Παιδιά –
Πρώτη Διετής Έκθεση για την εφαρμογή του Εθνικού
Σχεδίου Δράσης**

Μάρτιος, 2024

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ	6
ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	6
1. ΠΛΑΙΣΙΟ.....	7
2. ΟΜΑΔΕΣ ΣΤΟΧΟΥ	10
2.1. Δείκτης «Κινδύνου Χρηματικής Φτώχειας».....	11
2.2. Δείκτης «Σοβαρή Υλική και Κοινωνική Στέρση».....	11
2.3. Δείκτης «Πολύ Χαμηλής Έντασης Εργασίας».....	11
3. ΕΞΕΛΙΞΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	11
3.1. Προσχολική Αγωγή και Φροντίδα	12
3.1.1. Έργο / Μελέτη «Υποστήριξη της Επέκτασης και Στρατηγικής Ανάπτυξης της Προδημοτικής Εκπαίδευσης και Φροντίδας στην Κύπρο».....	13
3.1.2. Ετοιμασία Εθνικής Στρατηγικής και Σχεδίου Δράσης για την Προσχολική Εκπαίδευση και Φροντίδα στην Κύπρο.....	13
3.1.3. Σχέδιο Επιδότησης Διδάκτρων και Σίτισης Παιδιών ηλικίας μέχρι 4 ετών	13
3.1.4. Δημιουργία Πολυδύναμων Κέντρων για τα παιδιά και Κέντρα Φροντίδας Παιδιών	14
3.1.5. Επέκταση της δωρεάν και υποχρεωτικής προδημοτικής εκπαίδευσης από την ηλικία των 4 χρονών	15
3.1.6. Καταβολή χαμηλών διδάκτρων ή εξαίρεση καταβολής διδάκτρων σε δημόσια νηπιαγωγεία.....	15
3.1.7. Επιχορήγηση εξόδων για κοινοτικά νηπιαγωγεία	15
3.1.8. Έργο για ενίσχυση παιδιών στα νηπιαγωγεία με επικουρικό προσωπικό	15
3.1.9. Δράσεις που εντάσσονται στο Έργο «Αναδιάρθρωση των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας» το οποίο υλοποιείται στο πλαίσιο του Προγράμματος Πολιτικής Συνοχής «ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027», με τη συγχρηματοδότηση της ΕΕ:	16
3.2. Εκπαίδευση και σχολικές δραστηριότητες	16
3.2.1. Υποστήριξη παιδιών με μαθησιακές, συναισθηματικές και άλλες δυσκολίες.....	18
3.2.2. Πρόγραμμα Δράσεις Σχολικής και Κοινωνικής Ένταξης+ και Πρόγραμμα για την αντιμετώπιση της μαθησιακής απαξίωσης και της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου.....	18
3.2.3. Προγράμματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας	19
3.2.4. Αντιμετώπιση σύνθετων περιπτώσεων παιδιών.....	21
3.2.5. Μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.....	21
3.2.6. Παροχές μαθητών/τρών με ειδικές ανάγκες.....	21

3.2.7.	Θεσμός των «Ανοικτών Σχολείων» και λειτουργία «Κρατικών Ινστιτούτων Επιμόρφωσης»	21
3.3.	Υγιεινό γεύμα κάθε σχολική μέρα	22
3.3.1.	Επίδομα για γεύματα στα Προαιρετικά Ολοήμερα Σχολεία	22
3.3.2.	Έργο «Σίτιση μαθητών που έχουν ανάγκη»	22
3.4.	Φροντίδα υγείας.....	23
3.4.1.	Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων.....	24
3.4.2.	Εφαρμογή Στρατηγικής για τα Δικαιώματα του Παιδιού στην Υγεία: 2017-2025	24
3.4.3.	Στρατηγική για τη Σεξουαλική και Αναπαραγωγική Υγεία για τα Δικαιώματα του Παιδιού στην Υγεία: 2017-2025	24
3.4.4.	Εκπαίδευση Υγείας	25
3.4.5.	Κέντρα Προστασίας Μητρότητας και Παιδιού (ΚΠΜΠ) και Πολυθεματική Ομάδα για την αντιμετώπιση παιδιών με προβλήματα ακοής ηλικίας 0-3 χρόνων	25
3.4.6.	Σχολιατρική Υπηρεσία και Σχολιοδοντιατρική Υπηρεσία	25
3.5.	Υγιεινή διατροφή	26
3.5.1.	Υποστήριξη της πρόσβασης σε υγιεινά γεύματα και εκτός των σχολικών ημερών	26
3.5.2.	Κεντρική Επιτροπή Ελέγχου Σχολικών Κυλικείων	26
3.5.3.	Πρόγραμμα για την παραχώρηση δωρεάν φρούτων, λαχανικών και γάλακτος σε μαθητές δημόσιων/ιδιωτικών δημοτικών σχολείων και δημόσιων/κοινοτικών νηπιαγωγείων.....	26
3.5.4.	Περιορισμός διαφήμισης.....	27
3.5.5.	Εθνικά προγράμματα ελέγχου με θέμα: τρόφιμα που προορίζονται για βρέφη και μικρά παιδιά.....	27
3.5.6.	Προγράμματα για την προώθηση της υγιεινής διατροφής.....	27
3.5.7.	Αναλυτικά προγράμματα σπουδών / Μαθήματα που παρέχουν στους/στις μαθητές/μαθήτριες εκτεταμένες γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με την υγιεινή διατροφή και σχετικά θέματα	28
3.5.8.	Προετοιμασία επικοινωνιακού υλικού που απευθύνεται και σε γονείς / παιδιά / νέους.....	28
3.5.9.	Προστασία, Προαγωγή και Υποστήριξη του Μητρικού Θηλασμού 28	
3.6.	Επαρκής στέγαση	28
3.6.1.	Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα (ΕΕΕ) – Παροχή επιδόματος στέγασης.....	29
3.6.2.	Έργο «Προϊκα του Μωρού».....	30
3.6.3.	Σχέδιο παραχώρησης ωφελημάτων σε οικογένειες που αποκτούν τρίδυμα και άνω	30
3.6.4.	Ευάλωτοι πελάτες ηλεκτρικής ενέργειας και τα μέτρα προστασίας των πελατών αυτών	31

3.6.5.	Παιδιά σε επισφαλείς οικογενειακές καταστάσεις-Προγραμματική Περίοδος ΤΑΜΕ 2014-2020.....	31
3.6.6.	Χειρισμός Ασυνόδευτων Ανήλικων.....	32
3.6.7.	Ο Περί Υιοθεσίας Νόμος	32
3.6.8.	Ο περί της Μεταχείρισης Παιδιών υπό τη Γονική Μέριμνα ή επιμέλεια ή Φροντίδα του Διευθυντή Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας Νόμος του 2023	33
3.7.	Παιδιά με Αναπηρίες	33
4.	ΔΕΙΚΤΕΣ, ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ	33
4.1.	Παρακολούθηση του μεγέθους του πληθυσμού των «Παιδιών που έχουν ανάγκη».....	33
4.2.	Παρακολούθηση της δωρεάν και αποτελεσματικής πρόσβασης στη Προσχολική Εκπαίδευση και Φροντίδα	34
4.3.	Παρακολούθηση της ελεύθερης και αποτελεσματικής πρόσβασης στην εκπαίδευση (και στις σχολικές δραστηριότητες)	34
4.4.	Παρακολούθηση της δωρεάν και αποτελεσματικής πρόσβασης σε τουλάχιστον ένα υγιεινό γεύμα ανά σχολική ημέρα (πρόσβαση σε υγιεινή διατροφή).....	34
4.5.	Παρακολούθηση της δωρεάν και αποτελεσματικής πρόσβασης σε φρέσκα φρούτα και λαχανικά τουλάχιστον μία φορά την ημέρα (πρόσβαση σε υγιεινή διατροφή).....	35
4.6.	Παρακολούθηση της δωρεάν και αποτελεσματικής πρόσβασης σε υγιονομική περιθαλψη	35
4.7.	Παρακολούθηση της αποτελεσματικής πρόσβασης σε επαρκή στέγαση.....	35
5.	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	35
5.1.	Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας – Υπηρεσία Ενέργειας: €4.000.000,00	36
5.2.	Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας – Υπηρεσία Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας: €165.000,00 ετησίως.....	36
5.3.	Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας – Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας : €823.145.000	36
5.4.	Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας – Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες: €60.500.000 ετησίως	37
5.5.	Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας:	38
5.6.	Υπουργείο Εσωτερικών: €32.514.285.....	38
5.7.	Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος-Τμήμα Γεωργίας: €870.000	39
5.8.	Υπουργείο Υγείας: €48.510.000	39
6.	ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	39
7.	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	40
7.1.	Σχέδιο Επιδότησης Διδάκτρων και Σίτισης Παιδιών μέχρι 4ων ετών..	42

7.2. Αγωγή στοματικής υγείας και δωρεάν οδοντιατρική περίθαλψη για όλα τα παιδιά ηλικίας 11 ετών στην Κύπρο που φοιτούν σε Δημοτικά Σχολεία (δημόσια και ιδιωτικά σχολεία).....	44
7.3. Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας για Παιδιά και Εφήβους στην Κύπρο	45
8. Παράρτημα I.....	46
9. Παράρτημα II:	49
Δείκτες για την παρακολούθηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τη θέσπιση Ευρωπαϊκής Εγγύησης για τα παιδιά, Κύπρος 2024	49

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης (ΕΣΔ) της Κυπριακής Δημοκρατίας για τη Θέσπιση της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για τα Παιδιά αναφέρεται στις κοινωνικές προτεραιότητες της Κυπριακής Δημοκρατίας, για την περίοδο έως το 2030, στη βάση του πεδίου εφαρμογής της Σύστασης του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τίτλο: «Θέσπιση Ευρωπαϊκής Εγγύησης για τα Παιδιά» (2021/1004), η οποία ψηφίστηκε στις 14/06/2021.

Το ΕΣΔ καταρτίστηκε στη βάση των κατευθυντήριων γραμμών την Ευρωπαϊκής Επιτροπής και στη βάση των εθνικών νομοθεσιών και πρακτικών που ισχύουν στην Κυπριακή Δημοκρατία.

Το ΕΣΔ της Κυπριακής Δημοκρατίας στοχεύει να διασφαλίσει ότι κάθε παιδί που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού έχει πρόσβαση στο σύνολο των βασικών υπηρεσιών που αφορά σε δωρεάν περίθαλψη, δωρεάν εκπαίδευση και φροντίδα, καθώς και σε κατάλληλη στέγαση και υγιεινή διατροφή. Ως εκ τούτου, συμβάλλει στο να καταστούν οι πολιτικές για τα παιδιά και την οικογένεια πιο συνεπείς με τα δικαιώματα του παιδιού και την πλήρη εφαρμογή τους στην Κυπριακή Δημοκρατία.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ

Όπως ορίζεται στην παράγραφο 11 - σημείο (στ) της εν λόγω σύστασης¹, τα κράτη μέλη συνίσταται όπως υποβάλλουν έκθεση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανά διετία σχετικά με την πρόοδο στην εφαρμογή της παρούσας σύστασης, σύμφωνα με το εθνικό σχέδιο δράσης που αναφέρεται στο σημείο (γ).

Κατά συνέπεια, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αποστείλουν στην Επιτροπή την Πρώτη Διετή Αναθεωρημένη Έκθεσή τους για την πρόοδο της εφαρμογής του ΕΣΔ **έως τις 15 Μαρτίου 2024 και τη Δεύτερη Διετή Έκθεση έως τις 15 Μαρτίου 2026**. Αυτό το χρονοδιάγραμμα θα επιτρέψει την έγκαιρη προετοιμασία της έκθεσης της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, η οποία σύμφωνα με την παράγραφο 12 (ε) λήγει στις 14 Ιουνίου 2026.

Ως εκ τούτου η παρούσα Έκθεση θα αποσταλεί μέχρι τις 15/3/2024 στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όπως ορίζεται στη εν λόγω σύσταση.

ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Οι εκθέσεις βασίζονται στη συμμετοχή των εθνικών ενδιαφερομένων, των οποίων ο ρόλος συμμετοχής τονίζεται στην παράγραφο 11 - σημείο (ε) της Σύστασης του ΕΣΔ, καθώς και στις παρατηρήσεις της Επιτροπής σχετικά με το ΕΣΔ.

Η Επιτροπή απέστειλε στην Κυπριακή Δημοκρατία τις παρατηρήσεις της στις 7/2/2023, οι οποίες ληφθήκαν υπόψη κατά την ετοιμασία της παρούσας Έκθεσης. Κατά την ετοιμασία της Έκθεσης έχουν ληφθεί υπόψη και οι δείκτες της Υπό-Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας που περιλαμβάνονται στο περίγραμμα που ετοιμάστηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή εντός του 2023.

Τέλος, κατά την ετοιμασία της Έκθεσης, λήφθηκαν υπόψη και άλλες πηγές, όπως οι εκθέσεις του Ευρωπαϊκού Δικτύου Ανάλυσης Κοινωνικής Πολιτικής σχετικά με την πρόσβαση των παιδιών που έχουν ανάγκη στις βασικές

---

¹ Σύσταση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης: «Θέσπιση Ευρωπαϊκής Εγγύησης για τα Παιδιά»

υπηρεσίες που καλύπτονται από το ΕΣΔ και από άλλους οργανισμούς (π.χ. Unicef, Eurofound και Eurochild).

1. ΠΛΑΙΣΙΟ

Το ΕΣΔ της Κυπριακής Δημοκρατίας ετοιμάστηκε και υποβλήθηκε το 2022 στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή στη βάση της Σύστασης του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τίτλο: «Θέσπιση Ευρωπαϊκής Εγγύησης για τα Παιδιά» (2021/1004), η οποία ψηφίστηκε στις 14/06/2021 και περιγράφει τις κοινωνικές προτεραιότητες της Κυπριακής Δημοκρατίας, για την περίοδο έως το 2030 για το παιδί.

Το ΕΣΔ της Κύπρου καταρτίστηκε στην ελληνική γλώσσα. Η Πρώτη Διετής Έκθεση αναμένεται να υποβληθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή εντός του χρονοδιαγράμματος (Μάρτιος 2024), τόσο στην αγγλική, όσο και στην ελληνική γλώσσα.

Το ΕΣΔ εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 18/10/2022 και μετά την πραγματοποίηση Διαβούλευσης με παιδιά στις 20/10/2022, υποβλήθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 30/11/2022.

Το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας ορίστηκε ως ο Εθνικός Συντονιστής για το συντονισμό και την εφαρμογή του ΕΣΔ για την Θέσπιση της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για τα Παιδιά.

Στο πλαίσιο αυτό, συστάθηκε Τεχνική Επιτροπή με εκπροσώπους από όλα τα συναρμόδια Υπουργεία, Τμήματα ή και Υπηρεσίες, οι οποίοι αναπτύσσουν δράσεις και προγράμματα για τα παιδιά. Η Τεχνική Επιτροπή υπό την Προεδρία του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας έχει την ευθύνη παρακολούθησης της υλοποίησης των δράσεων που περιλήφθηκαν στο ΕΣΔ. Συγκεκριμένα, στην Τεχνική Επιτροπή συμμετέχουν τα ακόλουθα Υπουργεία/Υφυπουργεία:

- Υπουργείο Εσωτερικών,
- Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων
- Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας,
- Υπουργείο Υγείας,
- Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας
- Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος,
- Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας (Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες και Υπηρεσία Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας).

Ως πρώτη Εθνική Συντονίστρια του Εθνικού Σχεδίου Δράσης ορίστηκε το 2021 η Δρ Μαρίνα Ιωάννου-Χασάπη, ενεργώντας ως Αναπληρώτρια Γενική Διευθύντρια του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, η οποία συμμετείχε σε όλες τις προγραμματισμένες συναντήσεις Συντονιστών που έγιναν σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Από τον Αύγουστο του 2023 ως νέα Εθνική Συντονίστρια ορίστηκε η κα Μαρία Θ. Γιάγκου, Λειτουργός Κοινωνικών Υπηρεσιών Α' (Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας), η οποία επίσης συμμετέχει σε όλες τις προγραμματισμένες συναντήσεις Συντονιστών που διοργανώνονται. Στόχος του Υφυπουργείου είναι ο συντονισμός όλων των αρμόδιων Υπουργείων στη βελτίωση και αύξηση των δράσεων με σημαντική αύξηση των κονδυλίων προς όφελος των παιδιών

σε σχέση με την αρχή 11 του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων, η οποία αφορά στην «Φροντίδα και υποστήριξη όλων των παιδιών».

Το ΕΣΔ αποτελεί μια απεικόνιση της προσπάθειας που καταβάλλει η Κυπριακή Δημοκρατία για την προστασία των παιδιών και την ολιστική πρόσβαση τους σε υπηρεσίες που αφορούν τους πιο κάτω τομείς:

- I. Ολοκληρωμένη προσέγγιση για τη μείωση της παιδικής φτώχιας και της κοινωνικής ένταξης ή και τη βελτίωση της ευημερίας των Παιδιών
- II. Φροντίδα για παιδιά τα οποία φοιτούν σε σχολεία
- III. Εκπαιδευτικές και Σχολικές Δραστηριότητες
- IV. Υγιεινή Διατροφή
- V. Υγειονομική Περίθαλψη
- VI. Κατάλληλη Στέγη

Το εν λόγω Σχέδιο Δράσης συμπεριλαμβάνει υφιστάμενες δράσεις οι οποίες ήδη εφαρμόζονται, καθώς και νέες δράσεις οι οποίες αναμένεται να υλοποιηθούν με βάση εθνικούς πόρους ή με συγχρηματοδότηση της ΕΕ εντός του χρονικού ορίζοντα των δέκα ετών και συγκεκριμένα μέχρι το 2030.

Το ΕΣΔ στοχεύει με τις δράσεις του στη μείωση του αριθμού των ατόμων που κινδυνεύουν από φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό στην ΕΕ κατά τουλάχιστον 15 εκατομμύρια μέχρι το 2030, τουλάχιστον 5 εκατομμύρια από τα οποία θα πρέπει να είναι παιδιά. Για κάθε άτομο που δεν διαθέτει επαρκείς πόρους συντήρησης, παρέχεται Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα (ΕΕΕ) για την καταπολέμηση της παιδικής φτώχιας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Επιπλέον, παρέχονται συνοδευτικά επιδόματα σε οικογένειες με παιδιά (ανάλογα με το οικογενειακό εισόδημά τους, τον αριθμό των παιδιών και τις ιδιαιτερότητές τους όπως επίδομα τέκνου και μονογονεϊκής οικογένειας), η «Προϊκα του Μωρού», ενώ αναθεωρήθηκε το 2023 και το Νέο «Σχέδιο Παραχώρησης Ωφελημάτων σε Οικογένειες με Τρίδυμα και Άνω». Αναλυτικά στοιχεία παρουσιάζονται στο Παράρτημα Ι.

Σημειώνοντας την πρόοδο που έχει επιτευχθεί στην Κύπρο την τελευταία δετία διαπιστώνεται σταθερή μείωση του αναθεωρημένου δείκτη κινδύνου φτώχιας ή κοινωνικού αποκλεισμού για τα παιδιά κάτω των 18 ετών (AROP²) από το 21,7% το 2017 σε 18,10% το 2022³ με συντονισμένες δράσεις που αφορούν κυρίως τις παρεμβάσεις που συμβάλλουν στην αντιμετώπιση της παιδικής φτώχιας που αντιστοιχούν στο 6,08% των πόρων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+(ΕΚΤ+).⁴ Επιπλέον στο ΕΣΔ περιλαμβάνονται συγκεκριμένα μέτρα για την υποστήριξη των παιδιών σε εναλλακτική φροντίδα ή/και την προώθηση μεταρρυθμίσεων που συνδέονται με την αποϊδρυματοποίηση και τη μετάβαση από τις επιλογές ιδρυματικής σε οικογενειακή και κοινοτική φροντίδα⁵.

Ο εθνικός στόχος για την παιδική φτώχεια που έχει τεθεί για το 2030, ήταν να μειωθεί ο αριθμός των παιδιών κάτω των 18 ετών που βρίσκονται σε «κίνδυνο

² AROPE: At-Risk-of-Poverty and Social Exclusion

³ Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών, 2017-2022

⁴ ΓΔ Ανάπτυξης Υπουργείο Οικονομικών, Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης 2021-2027, 2022

⁵ UNICEF & Eurochild ,2023, Children in alternative care in the Child Guarantee NAP, A summative analysis

φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού» θα μειωθεί από 35.000 παιδιά που ήταν το 2019 σε 32.000 παιδιά μέχρι το 2030⁶.

Αυτός ο εθνικός στόχος της Κύπρου έχει επιτευχθεί από το 2022, αφού τα παιδιά κάτω των 18 ετών που βρίσκονται σε «κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού» μειώθηκαν στα 31.000 παιδιά, ποσοστό 18,1% σε σχέση με το 20,3% (35.000) που ήταν το 2019.

Με βάση και τις συστάσεις της Επιτροπής για κοινό Ευρωπαϊκό Μηχανισμό παρακολούθησης της εφαρμογής των ΕΣΔ, στην παρούσα Έκθεση θα αξιοποιηθεί η 1^η έκδοση του πλαισίου παρακολούθησης για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για τα Παιδιά που εγκρίθηκε από την Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας τον Νοέμβριο του 2023⁷ και περιλαμβάνει επτά ενότητες, εκ των οποίων η πρώτη ενότητα είναι αφιερωμένη στην παρακολούθηση του αριθμού και της κατάστασης των παιδιών που έχουν ανάγκη, που προσδιορίζονται ως στόχος.

Στην 1^η αυτή έκδοση παρακολούθησης των ΕΣΔ, περιλαμβάνονται δείκτες που αφορούν συνοπτικά τα ακόλουθα:

- αποτελεσματική και δωρεάν πρόσβαση σε τουλάχιστον ένα υγιεινό γεύμα ανά σχολική ημέρα,
- αποτελεσματική και δωρεάν πρόσβαση στην εκπαίδευση και τις σχολικές δραστηριότητες,
- αποτελεσματική και δωρεάν πρόσβαση στην προδημοτική εκπαίδευση και φροντίδα,
- αποτελεσματική και δωρεάν πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη,
- αποτελεσματική πρόσβαση σε υγιεινή διατροφή και
- αποτελεσματική πρόσβαση σε ποιοτική στέγαση.

Στη βάση των παρατηρήσεων της Επιτροπής στο ΕΣΔ της Κύπρου τον 2/2023, όλα τα εμπλεκόμενα Υπουργεία, αφού μελέτησαν τα σχόλια, υπέβαλαν βελτιωμένες εισηγήσεις, οι οποίες θα παρουσιαστούν στην υφιστάμενη Έκθεση. Το αναθεωρημένο ΕΣΔ, όπως τροποποιήθηκε μετά τις παρατηρήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, θα υποβληθεί μαζί με τη Διετή Έκθεση, για να δημοσιευτεί ως «Αναθεωρημένο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Θέσπιση Ευρωπαϊκής Εγγύησης για τα Παιδιά, 2024».

Τα μέλη της Τεχνικής Επιτροπής τηρούνται συνεχώς ενήμερα για τις αποφάσεις που προωθούνται στο πλαίσιο των προγραμματισμένων συναντήσεων των Εθνικών Συντονιστών και έχουν υποβάλει βελτιώσεις ή παραδείγματα καλών πρακτικών για ενημέρωση του συνόλου των κρατών μελών.

Στο πλαίσιο της Σύστασης για διαβούλευση, όπως σημειώνεται στην παράγραφο 30, για την ανάγκη για εξασφάλιση της συμμετοχής των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένων και μη κυβερνητικών οργανώσεων που προάγουν τα δικαιώματα του παιδιού, όπως και τη συμμετοχή των ίδιων των παιδιών, η παρούσα Έκθεση έτυχε **ηλεκτρονικής διαβούλευσης**⁸ στην ηλεκτρονική πλατφόρμα της Κυπριακής Δημοκρατίας «[η-](#)

⁶ Ο στόχος σχετίζεται με το Σχέδιο Δράσης του ευρωπαϊκού πυλώνα για τα Κοινωνικά Δικαιώματα για τη μείωση του αριθμού των ατόμων που κινδυνεύουν από φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό στην ΕΕ

⁷ Revised note for publication of the ECG monitoring framework, 2023

⁸ Η Διαβούλευση αποτελεί μορφή δημόσιου διαλόγου, και στοχεύει στην καταγραφή των απόψεων και των εισηγήσεων σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος.

Διαβούλευση», σε μία προσπάθεια ελεύθερης πρόσβασης στην πληροφόρηση και στην πρόσβαση σε περιβαλλοντικές πληροφορίες που αφορούν το ΕΣΔ από όλους τους ενδιαφερόμενους, προτού υποβληθεί η Έκθεση στην ΕΕ.

2. ΟΜΑΔΕΣ ΣΤΟΧΟΥ

Η Κυπριακή Δημοκρατία προωθεί πλήρως τις αρχές της Σύμβασης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, την οποία έχει υπογράψει και κυρώσει το 1991. Στην Κυπριακή Δημοκρατία τα δικαιώματα των παιδιών κατοχυρώνονται από τις Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Συμβάσεις και τη σχετική εθνική νομοθεσία στη βάση της μη διάκρισης, ανεξάρτητα από την καταγωγή τους, το οικογενειακό υπόβαθρο ή άλλα χαρακτηριστικά τους.

Σύμφωνα με την παράγραφο 4 της Σύστασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Θέσπιση Ευρωπαϊκής Εγγύησης για τα Παιδιά, τα κράτη μέλη εγγυούνται για τα παιδιά που έχουν ανάγκη την ουσιαστική και δωρεάν πρόσβαση σε προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα υψηλής ποιότητας, σε εκπαίδευση και σχολικές δραστηριότητες, σε τουλάχιστον ένα υγιεινό γεύμα κάθε σχολική ημέρα και σε υγειονομική περίθαλψη και ουσιαστική πρόσβαση σε υγιεινή διατροφή και κατάλληλη στέγαση.

Το ΕΣΔ στοχεύει στη βελτίωση παροχών σε εξειδικευμένες ομάδες στόχου παιδιών, τα οποία βρίσκονται σε ευάλωτη θέση, όπως τις ακόλουθες ομάδες στόχου:

- Παιδιά που βρίσκονται σε εναλλακτική φροντίδα (υπό την προστασία των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας⁹),
- Παιδιά με μεταναστευτικό υπόβαθρο, περιλαμβανομένων ασυνόδευτων ανηλίκων (υπό την προστασία των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας¹⁰),
- Παιδιά σε επισφαλείς οικογενειακές καταστάσεις,
- Παιδιά με αναπηρία¹¹,
- Παιδιά με μειονοτική φυλετική ή εθνική καταγωγή (ιδιαίτερα Ρομά¹²),
- Παιδιά που αντιμετωπίζουν προβλήματα στέγασης (οικογένειες που εντοπίζονται από τις αρμόδιες Υπηρεσίες όπως οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και η Υπηρεσία Διαχείρισης Πρόνοιας),
- Παιδιά με θέματα ψυχικής υγείας,
- Παιδιά που αντιμετωπίζουν βία,
- Παιδιά στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (0-3 ετών),

---

⁹ Παιδί θεωρείται το άτομο κάτω των δεκαοκτώ ετών, σύμφωνα με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, την οποία κύρωσε η Κυπριακή Δημοκρατία με τον περί της Συμβάσεως περί των Δικαιωμάτων του Παιδιού (Κυρωτικό) Νόμο του 1990.

¹⁰ Ο περί Προσφύγων Νόμος του 2000, ορίζει ως κηδεμόνα την Διευθύντρια Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας των παιδιών που εισέρχονται στην Κυπριακή Δημοκρατία χωρίς το γονέα ή νόμιμο κηδεμόνα τους και έχει υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας.

¹¹ Το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες (ΤΚΕΑΑ) έχει οριστεί ως το Κεντρικό Σημείο για την Παρακολούθηση και περαιτέρω προώθηση της εφαρμογής της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των προσώπων με αναπηρίες μέσω του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Αναπηρία.

¹² Στη βάση του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά στην Κύπρο 2021-2030

- Παιδιά που οι οικογένειες του αντιμετωπίζουν κίνδυνο για μη επαρκές εισόδημα.

Στην παρούσα Έκθεση σημειώνεται η πρόοδος στον αναθεωρημένο δείκτη AROPE στις πιο πάνω ομάδες στόχου (όπου ισχύουν και είναι διαθέσιμα τα στατιστικά στοιχεία), στη βάση της πρώτης έκδοσης του πλαισίου παρακολούθησης για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για τα Παιδιά που εγκρίθηκε από την Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας.

Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, τα παιδιά κάτω των 18 ετών που βρίσκονται σε «Κίνδυνο Φτώχειας ή Κοινωνικού Αποκλεισμού» (ο δείκτης AROPE), από 20,3% (19,5% των αγοριών, 21,2% των κοριτσιών), δηλαδή 35.000 παιδιά (17.000 αγόρια και 18.000 κορίτσια) που ήταν το 2019, μειώθηκε στο 18,1% (18,0% των αγοριών, 18,2% των κοριτσιών), δηλαδή σε 31.000 παιδιά.

Όλοι οι επί μέρους δείκτες που συνθέτουν τον δείκτη αυτό εξελίχθηκαν βελτιωτικά από το 2019 μέχρι το 2022 και σημειώνονται στη συνέχεια.

2.1. Δείκτης «Κινδύνου Χρηματικής Φτώχειας»

Τα παιδιά που ζουν σε νοικοκυριά σε «Κίνδυνο Χρηματικής Φτώχειας» από 16,7% το 2019 (29.000 παιδιά) μειώθηκε κατά 1,8 ποσοστιαίες μονάδες, στο 14,9% (26.000).

2.2. Δείκτης «Σοβαρή Υλική και Κοινωνική Στέρηση»

Τα παιδιά που ζουν σε νοικοκυριά με «Σοβαρή Υλική και Κοινωνική Στέρηση» από 5,8% το 2019 (10.000 παιδιά) μειώθηκε κατά 1,4 ποσοστιαίες μονάδες, στο 4,4% (8.000 παιδιά).

2.3. Δείκτης «Πολύ Χαμηλής Έντασης Εργασίας»

Τα παιδιά που ζουν σε νοικοκυριά με «Πολύ Χαμηλή Ένταση Εργασίας» από 5,4% το 2019 (9.300 παιδιά) μειώθηκε κατά 2,9 ποσοστιαίες μονάδες, στο 2,5% (4.300 παιδιά).

Ακόμα μία ομάδα στόχου είναι τα παιδιά με περιορισμό δραστηριοτήτων λόγω προβλημάτων υγείας όπου, το 2021, το 2% των παιδιών ηλικίας κάτω των 16 ετών δήλωσαν ότι είχαν περιορισμούς στις δραστηριότητες στους λόγω προβλημάτων υγείας¹³.

3. ΕΞΕΛΙΞΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Το ΕΣΔ που καταρτίστηκε το 2022 στοχεύει, μεταξύ άλλων στην ενημέρωση σχετικά με τα μέτρα και τις δομές που ήδη βρίσκονται σε ισχύ ή και σε αυτά που προγραμματίζονται να εφαρμοστούν από τα αρμόδια Υπουργεία/Τμήματα, κοινοποίηση των βέλτιστων πολιτικών και πρακτικών για την αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού για ενημέρωση των κρατών μελών ή άλλων εμπλεκόμενων φορέων και στον καθορισμό του Εθνικού Πλαισίου Παρακολούθησης, βάσει του οποίου προωθείται η αξιολόγηση για την πρόοδο στην εφαρμογή της σύστασης.

Η συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση (από την ηλικία των 3 ετών έως την ηλικία έναρξης της υποχρεωτικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης) έχει αυξηθεί σημαντικά την τελευταία δεκαετία, αγγίζοντας το ποσοστό των 82,6% το 2022¹⁴, ποσοστό που πλησιάζει στον μέσο όρο της Ευρώπης (93,0%). Η Κύπρος στοχεύει την αύξηση του ποσοστού συμμετοχής στην προσχολική εκπαίδευση

¹³ Νέα στατιστικά δεδομένα θα είναι διαθέσιμα με την Έρευνα του 2024 (Στατιστική Υπηρεσία)

¹⁴ Eurostat, «Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης Νοικοκυριών (EU-SILC)»

μέσω των δράσεων που περιγράφονται πιο κάτω, σε μία προσπάθεια να καλύψει τον στόχο φτάνοντας το 96% μέχρι το 2030.

Αντίστοιχα, η συμμετοχή στην υποχρεωτική εκπαίδευση είναι ιδιαίτερα υψηλή στην Κύπρο. Συγκεκριμένα, για τη σχολική χρονιά 2023-2024 στα δημόσια νηπιαγωγεία εγγράφηκαν και φοιτούν 10.553 παιδιά (έναντι 10.425 της σχολικής χρονιάς 2022-2023), στη δημοτική εκπαίδευση 51.511 (έναντι 50.492 της προηγούμενης χρονιάς) και στη μέση εκπαίδευση (Γυμνάσια) 23.866 (έναντι 24.138 της προηγούμενης χρονιάς¹⁵).

3.1. Προσχολική Αγωγή και Φροντίδα

Η παροχή υψηλής ποιότητας προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας στην Κύπρο στοχεύει στην παροχή ίσων ευκαιριών για όλα τα παιδιά, την περαιτέρω ενίσχυση και υποστήριξη όλων των οικογενειών με παιδιά και στη συμφιλίωση της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής. Η Κύπρος αναγνωρίζει την παροχή υψηλής ποιότητας προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας ως προϋπόθεση, για την προώθηση της πρώιμης ανάπτυξης των παιδιών και τις επακόλουθες σχολικές επιδόσεις.

Η πρώιμη παιδική ηλικία προσφέρει ένα κρίσιμο παράθυρο ευκαιρίας για να διαμορφώσει την τροχιά της ολιστικής ανάπτυξης ενός παιδιού και να οικοδομήσει τα θεμέλια για το μέλλον του. Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων δηλώνει ότι όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα σε οικονομικά προσιτή προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (ECEC¹⁶) καλής ποιότητας. Είναι στα πρώτα χρόνια της ζωής ενός παιδιού που τίθενται τα θεμέλια και η ικανότητα μάθησης, και αυτό χτίζεται σε όλη τη ζωή. Η μάθηση είναι μια σταδιακή διαδικασία. Η οικοδόμηση μιας ισχυρής βάσης στα πρώτα χρόνια αποτελεί προϋπόθεση για την ανάπτυξη ικανοτήτων υψηλότερου επιπέδου και την εκπαιδευτική επιτυχία, όσο είναι απαραίτητη για την υγεία και την ευημερία των παιδιών.

Στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα είναι απαραίτητο να αντιμετωπίζονται οι διαφορετικές ατομικές ανάγκες και ιδιαιτερότητες των παιδιών, οι σχετικές με την ευαλωτότητά τους, ενώ είναι σημαντικό να παρέχεται επαρκής υποστήριξη στη μάθηση. Τέλος θα πρέπει να εφαρμόζονται αποτελεσματικές πρακτικές, να διατίθενται οι ορθοί πόροι για την καταπολέμηση του εκφοβισμού και της βίας και να διασφαλίζεται η συμμετοχή των παιδιών σε όλες τις αποφάσεις που τα αφορούν.

Η Κύπρος με βάση τους Αναθεωρημένους στόχους της Βαρκελώνης που τέθηκαν για το 2030 (Barcelona targets and European council's recommendations) σχετικά με τη συμμετοχή των παιδιών σε επίσημη Προσχολική Εκπαίδευση ή Φροντίδα που αντιστοιχεί στο ποσοστό 45% συμμετοχής των παιδιών κάτω των 3 ετών και 96% συμμετοχή των παιδιών ηλικίας 3 ετών μέχρι την ηλικία υποχρεωτικής εκπαίδευσης είναι στη διαδικασία επίτευξης των στόχων με την εφαρμογή του πρωτοπόρου Σχεδίου Επιδότησης Διδάκτρων και Σίτισης Παιδιών ηλικίας μέχρι 4 ετών. Τα στοιχεία αναφορικά με την επίδραση του πιο πάνω Σχεδίου ως προς τους υπό παρακολούθηση δείκτες, θα είναι διαθέσιμα εντός του 2024, καθώς έχει εφαρμοστεί από τη σχολική χρονιά 2022-2023 με σημαντική επέκτασή του τη σχολική χρονιά 2023-2024.

¹⁵ https://archeia.moec.gov.cy/mc/407/statistika_el.pdf

¹⁶Early Child Education and Care

Το ποσοστό των παιδιών κάτω των 3 ετών, που συμμετείχαν σε επίσημη Προσχολική Εκπαίδευση ή Φροντίδα ανερχόταν το 2019 στο 29,3% ενώ το 2022 μειώθηκε στο 24,4%.

Το ποσοστό των παιδιών 3 ετών μέχρι την ηλικία υποχρεωτικής εκπαίδευσης, που συμμετείχαν σε επίσημη Προσχολική Εκπαίδευση ή Φροντίδα ανερχόταν το 2019 στο 91,0% ενώ το 2022 υποχώρησε στο 82,6%.

Το 2022, τα παιδιά κάτω των 3 ετών τα οποία βρίσκονται σε «Κίνδυνο Φτώχειας ή Κοινωνικού Αποκλεισμού», συμμετείχαν στην επίσημη Προσχολική Εκπαίδευση ή Φροντίδα με ποσοστό 13,5%, ενώ τα παιδιά των ηλικιών αυτών που δεν βρίσκονται σε «Κίνδυνο Φτώχειας ή Κοινωνικού Αποκλεισμού», συμμετείχαν με ποσοστό 26,9%. Η συνολική συμμετοχή είναι 24,4%.

3.1.1. Έργο / Μελέτη «Υποστήριξη της Επέκτασης και Στρατηγικής Ανάπτυξης της Προδημοτικής Εκπαίδευσης και Φροντίδας στην Κύπρο»

Το εν λόγω Έργο έχει συγκεκριμένους στόχους, μεταξύ των οποίων η ενημέρωση των αρμόδιων αρχών (ΥΦΚΠ/ΥΚΕ και ΥΠΑΝ¹⁷) για την υφιστάμενη κατάσταση του τομέα της ΠΕΦ¹⁸, η ανάπτυξη από κοινού με τις αρμόδιες αρχές και τους εμπλεκόμενους φορείς του εθνικού πλαισίου ποιότητας της ΠΕΦ και η μετέπειτα επικύρωσή του, καθώς και η υποβολή συστάσεων για την ετοιμασία της πρώτης Εθνικής Στρατηγικής και του συνοδευτικού Σχεδίου Δράσης για την ΠΕΦ στην Κύπρο μέχρι το τέλος του 2024 (ως και το σχετικό ορόσημο στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας).

Αποτελεί Δράση της Επένδυσης C5.2I2 του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και είναι Έργο του Προγράμματος «Μέσω Τεχνικής Υποστήριξης της ΕΕ» – Technical Support Instrument.

3.1.2. Ετοιμασία Εθνικής Στρατηγικής και Σχεδίου Δράσης για την Προσχολική Εκπαίδευση και Φροντίδα στην Κύπρο

Σύμφωνα με τις δεσμεύσεις του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, η Κυπριακή Δημοκρατία θα ετοιμάσει και θα υιοθετήσει μέχρι το τέλος του 2024 (Q4 2024) την υπό αναφορά Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης.

3.1.3. Σχέδιο Επιδότησης Διδάκτρων και Σίτισης Παιδιών ηλικίας μέχρι 4 ετών

Το Σχέδιο αποσκοπεί στην ενίσχυση των οικογενειών και ιδιαίτερα των οικογενειών με μικρά παιδιά, μέσω της επιδότησης υπηρεσιών φροντίδας εξαρτώμενων παιδιών ηλικίας μέχρι και 4 ετών μέσω της απευθείας καταβολής στους βρεφονηπιακούς σταθμούς μέρους του μηνιαίου κόστους για τη φοίτηση των παιδιών τους. Το Σχέδιο εγκρίθηκε για πρώτη φορά τον 7/2022 και εφαρμόστηκε τη σχολική χρονιά 2022-2023, με σημαντική επένδυση 12 εκ. ευρώ ετησίως (αύξηση σε 16 εκατομμύρια. ετησίως από τη σχολική χρονιά 2023-24 λόγω επέκτασης του προγράμματος) και συγχρηματοδοτείται κατά το 60% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) του Προγράμματος Πολιτικής

¹⁷ Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας, Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας

¹⁸ Προσχολική Εκπαίδευση και Φροντίδα

Συνοχής «ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027»¹⁹. Ο αριθμός των δυνητικά δικαιούχων ανήλθε στις 15.000 παιδιά για την πρώτη χρονιά εφαρμογής και ο αριθμός αυτός αυξήθηκε σε 21.500 με την επέκταση του Σχεδίου από το 2023-24. Προβλέπει την παροχή μηνιαίου επιδόματος που καλύπτει μέχρι και 80% του κόστους για υπηρεσίες ποιοτικής φροντίδας και εκπαίδευσης παιδιών ηλικίας μέχρι και των 4 ετών, με ιδιαίτερα αυξημένο μέγιστο ποσό επιδότησης για παιδιά ηλικίας μέχρι και 2 ετών που είναι η ηλικιακή ομάδα με ιδιαίτερα χαμηλό ποσοστό συμμετοχής στην τυπική εκπαίδευση και στηρίζει τη δημογραφική πολιτική του κράτους, την ανάπτυξη της ισότητας και της κοινωνικής δικαιοσύνης προς όλα τα παιδιά, τη συμφιλίωση του οικογενειακού και επαγγελματικού βίου και την επίτευξη των αναθεωρημένων στόχων της Βαρκελώνης 2022, για τη συμμετοχή των παιδιών στην τυπική εκπαίδευση.

Κατά το πρώτο έτος εφαρμογής του Σχεδίου καταβλήθηκαν συνολικά δαπάνες ύψους €11.943.846 (9/2022-8/2023) με τη συμμετοχή 7.792 δικαιούχων παιδιών.

Κατά το 2^ο τρέχον έτος εφαρμογής του Σχεδίου, αυτό έχει επεκταθεί και καλύπτει περί τις 10.550 δικαιούχα παιδιά που αντιστοιχούν σε 52% των δυνητικά δικαιούχων παιδιών, περιλαμβάνοντας όλα τα παιδιά που ανήκουν στα πρώτα 5 δεκατημόρια της εισοδηματικής κατανομής. Ο προϋπολογισμός για το σχολικό έτος 2023-24 είναι 16,5 εκ. ευρώ και η δαπάνη για την περίοδο 9/2023 – 12/2023 ήταν €5.882.935.

Από την εφαρμογή και την αξιολόγηση του Σχεδίου διαπιστώνεται ότι οι αρχικοί στόχοι επιτεύχθηκαν σε μεγάλο βαθμό, καθώς βάσει αιτήσεων που υποβλήθηκαν από γονείς και εγκρίθηκαν, περί το 49% των δυνητικά δικαιούχων συμμετείχαν κατά το πρώτο έτος εφαρμογής και το ποσοστό αυτό αυξάνεται στο 52% των δυνητικά δικαιούχων στο 2^ο έτος, δηλαδή 10.550 παιδιά συνολικά επωφελοούνται από το Σχέδιο.

3.1.4. Δημιουργία Πολυδύναμων Κέντρων για τα παιδιά και Κέντρα Φροντίδας Παιδιών

Η προτεινόμενη επένδυση αποσκοπεί στην ενίσχυση της διαθεσιμότητας ποιοτικών δομών φροντίδας και ανάπτυξης παιδιών, μέσω της παροχής κρατικής ενίσχυσης σε ΑΤΑ και ΜΚΟ, για τη δημιουργία τουλάχιστον 30 νέων ή την επέκταση υφιστάμενων Κέντρων Φροντίδας Παιδιών (δηλ. Βρεφοπαιδοκομικών Σταθμών για παιδιά ηλικίας 0-4χρ.) και Πολυδύναμων Κέντρων για Παιδιά (δηλ. Βρεφοπαιδοκομικών Σταθμών για παιδιά ηλικίας 0-4χρ και Κέντρων Προστασίας και Απασχόλησης Παιδιών για παιδιά ηλικίας 6-13χρ.) μέχρι τον Ιούνιο 2026 (ενδιάμεσος στόχος: η δημιουργία 11 νέων δομών μέχρι τις 31.12.2024).

Δημιουργία έργων/δομών για παιδιά (π.χ. Σπίτια, Κέντρα Ημέρας, Διεπιστημονικό Κέντρο)

Για την υλοποίηση της Επένδυσης (C5.2I3) του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που αφορά τη δημιουργία δομών / έργων για ευάλωτα παιδιά και παιδιά υπό τη νομική φροντίδα του κράτους

---

¹⁹ Στο πλαίσιο του Προγράμματος Συνοχής «ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027» προωθούνται παρεμβάσεις οι οποίες συμβάλλουν στην αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας που αντιστοιχούν στο 6,08% των πόρων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου Συν (ΕΚΤ+).

3.1.5. Επέκταση της δωρεάν και υποχρεωτικής προδημοτικής εκπαίδευσης από την ηλικία των 4 χρονών

Το Υπουργικό Συμβούλιο στις 4/1/2024 ενέκρινε τη σταδιακή επέκταση της δωρεάν υποχρεωτικής προδημοτικής εκπαίδευσης από την ηλικία των τεσσάρων χρόνων από τη σχολική χρονιά 2024-2025, η οποία θα ολοκληρωθεί τη σχολική χρονιά 2031-2032, στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Η έγκριση αναφέρεται στη σταδιακή επέκταση του ορίου ηλικίας στην υποχρεωτική προδημοτική εκπαίδευση από τα τέσσερα χρόνια και κατά συνέπεια στην επέκταση της φοίτησης στην υποχρεωτική προδημοτική εκπαίδευση από 1 χρόνο και τέσσερις μήνες σε δύο χρόνια. Εκκρεμεί η πρόταση του ΥΠΑΝ²⁰ προς τη Βουλή των Αντιπροσώπων, για τροποποίηση της σχετικής νομοθεσίας. Από το έργο αυτό θα επωφεληθούν 22.500 παιδιά περίπου, ενώ το κράτος, πέραν του ποσού που θα διατεθεί από το ταμείο στο πλαίσιο υλοποίησης του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ύψους 12.25 εκατομμύρια, υπολογίζει να διαθέσει περίπου 127 εκατομμύρια για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, την επιχορήγηση των κοινοτικών τμημάτων και την κτιριολογική αναβάθμιση και επέκταση των δημόσιων νηπιαγωγείων.

3.1.6. Καταβολή χαμηλών διδάκτρων ή εξαίρεση καταβολής διδάκτρων σε δημόσια νηπιαγωγεία

Τα μικρότερα παιδιά που καταλαμβάνουν κενές θέσεις σε δημόσια νηπιαγωγεία πληρώνουν χαμηλά δίδακτρα, ένα συμβολικό ποσό €42 μηνιαίως ή πλήρη εξαίρεση τελών δίδεται σε φτωχές οικογένειες²¹, ενώ μείωση τελών στα €25 μηνιαίως δίνεται σε οικογένειες με τέσσερα παιδιά και άνω.

3.1.7. Επιχορήγηση εξόδων για κοινοτικά νηπιαγωγεία

Το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας παραχωρεί επιχορήγηση για την κάλυψη ορισμένων εξόδων²² για κοινοτικά νηπιαγωγεία, τα οποία λειτουργούν σε περιπτώσεις που οι διαθέσιμες τάξεις του δημόσιου νηπιαγωγείου δεν καλύπτουν τις ανάγκες όλων των παιδιών της κοινότητας.

3.1.8. Έργο για ενίσχυση παιδιών στα νηπιαγωγεία με επικουρικό προσωπικό

Τη σχολική χρονιά 2023-2024, το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας υλοποιεί νέο έργο που επικεντρώνεται (α) στις ανάγκες των παιδιών με μεταναστευτικό υπόβαθρο, (β) σε θέματα βίας και παραβατικότητας και (γ) στις μαθησιακές δυσκολίες. Αριθμός νηπιαγωγείων έχει στελεχωθεί με επικουρικό προσωπικό στην τάξη στοχεύοντας σε αυτούς τους συγκεκριμένους τομείς. Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης, υλοποιεί πρόγραμμα επιμορφώσεων που γίνονται εξ αποστάσεως και αφορούν τις νηπιαγωγούς που εφαρμόζουν το συγκεκριμένο πρόγραμμα.

²⁰ Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας

²¹ Ως «Φτωχές Οικογένειες» το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας ορίζει τους δικαιούχους του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, βάσει καθορισμένων οικονομικών κριτηρίων.

²² Με τον όρο «ορισμένα έξοδα» αναφέρονται σε μέρος των ετήσιων λειτουργικών δαπανών, που απαιτούνται για τη λειτουργία των κοινοτικών νηπιαγωγείων.

Επιπλέον το Υπουργείο Εσωτερικών υλοποιεί το έργο: «Μαθαίνω Ελληνικά στο Νηπιαγωγείο : Πρόγραμμα Υποστήριξης της φοίτησης παιδιών τρίτων χωρών στην προσχολική εκπαίδευση» μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2024. Το έργο εκπαιδεύει δασκάλους νηπιαγωγείων όσον αφορά τη διδασκαλία παιδιών υπηκόων τρίτων χωρών και προετοιμάζει ειδική ύλη για τα παιδιά υπηκόων τρίτων χωρών νηπιακής ηλικίας.

3.1.9. Δράσεις που εντάσσονται στο Έργο «Αναδιάρθρωση των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας» το οποίο υλοποιείται στο πλαίσιο του Προγράμματος Πολιτικής Συνοχής «ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027», με τη συγχρηματοδότηση της ΕΕ:

- i. **Σύσταση Επαρχιακών Πολυθεματικών Ομάδων και Κεντρική Πολυθεματική Ομάδα (ΕΠΟ/ΚΕΠΟ)** οι οποίες είναι υπεύθυνες για την αξιολόγηση των ευάλωτων ατόμων, συμπεριλαμβανομένων των οικογενειών με παιδιά, με στόχο τη διαμόρφωση ενός εξατομικευμένου σχεδίου δράσης με τις απαραίτητες ενέργειες που πρέπει να προωθηθούν. Η εν λόγω δράση εντάσσεται στο Έργο «Αναδιάρθρωση των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας», το οποίο υλοποιείται στο πλαίσιο του Προγράμματος Πολιτικής Συνοχής «ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027», με τη συγχρηματοδότηση της ΕΕ (Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου).
- ii. **Το 2020 αποφασίστηκε με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου η σύσταση Ad Hoc Υπουργικής Επιτροπής** αποτελούμενης από Υπουργούς αρμόδιων Υπουργείων στον τομέα της παιδικής προστασίας. Σύμφωνα με την απόφαση αυτή, η Ad Hoc Υπουργική Επιτροπή στοχεύει στην ενίσχυση της συνεργασίας στον τομέα της παιδικής προστασίας και στην ανάπτυξη αποτελεσματικότερων πολιτικών και δράσεων. Προγραμματίζεται η διενέργεια μελέτης για το σύστημα παιδικής προστασίας στην Κύπρο, Κατάστρωση και Υλοποίηση Εθνικής Στρατηγικής και Σχεδίου Δράσης για την Παιδική Προστασία.
- iii. **Αγορά Υπηρεσιών επαγγελματιών (ψυχολόγων, ψυχιάτρων, αξιολογητών κοινωνικών αναγκών)** για την ενίσχυση της διεπιστημονικής προσέγγισης στην παροχή υπηρεσιών (Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου).
- iv. **Παροχή εξειδικευμένων (Συνοδών/Μεντόρων) σε παιδιά υπό τη φροντίδα της Διευθύντριας των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και σε παιδιά οικογενειών υψηλού κινδύνου, καθώς και σε άτομα με αναπηρία** που διαμένουν σε Κρατικά Ιδρύματα των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας (Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου).
- v. **«Κοινωνικός Λειτουργός της Γειτονιάς» στο πλαίσιο του Προγράμματος των Υπηρεσιών Κοινωνικής Πρόνοιας του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας**, για εξασφάλιση Κοινωνικών Λειτουργών σε κοινότητες ή συμπλέγματα κοινοτήτων και σε Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Το Πρόγραμμα συμβάλλει στην κοινωνική επένδυση σε τοπικό επίπεδο με στόχο αύξησης του τοπικού δικτύου και τη βελτίωση της πρόσβασης των πολιτών στις κοινωνικές υπηρεσίες στην κοινότητα.

3.2. Εκπαίδευση και σχολικές δραστηριότητες

Το δικαίωμα στην εκπαίδευση όλων των παιδιών κατοχυρώνεται από το άρθρο 20 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η ισότητα όλων των παιδιών

που εγγράφονται στα σχολεία διασφαλίζεται και από τη νομοθεσία. Πιο συγκεκριμένα, ο νόμος για την υποχρεωτική φοίτηση και την παροχή δωρεάν εκπαίδευσης (Ν. 24(I)/1993) διασφαλίζει ότι όλα τα παιδιά που διαμένουν στην Κυπριακή Δημοκρατία δικαιούνται δωρεάν και υποχρεωτική εκπαίδευση από την ηλικία των 4 ετών και 8 μηνών και άνω έως 15 ετών²³.

Η Κυπριακή Δημοκρατία προωθεί τη συνεχή αναβάθμιση της παρεχόμενης εκπαίδευσης για διασφάλιση ίσων ευκαιριών μάθησης σε όλα τα παιδιά, μέσω της εφαρμογής εκπαιδευτικής πολιτικής που να διέπεται από τις αξίες της ισότητας, της συμμετοχικότητας, της δημιουργικότητας και της καινοτομίας, με στόχο τη διά βίου ισορροπημένη και ολόπλευρη ανάπτυξη, με την παράλληλη ενίσχυση του αθλητισμού και την ενδυνάμωση της νεολαίας.

Η συμμετοχή των παιδιών στην υποχρεωτική εκπαίδευση είναι υψηλή, ενώ το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας αποδίδει ιδιαίτερη έμφαση στην δωρεάν εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς, στην μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης της εκπαίδευσης και κατάρτισης και στη στήριξη μαθητών με αναπηρία ή άλλες ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Πρόσθετες δράσεις και μέτρα λαμβάνονται για τους/τις μαθητές/μαθήτριες που γεννήθηκαν στο εξωτερικό (ασυνόδευτοι ανήλικοι/αιτητές διεθνούς προστασίας) αφού το ποσοστό πρόωρης εγκατάλειψης είναι υψηλότερο από τους/τις μαθητές/μαθήτριες που γεννήθηκαν στην Κύπρο (27,9% σε σχέση με αυτούς που γεννήθηκαν στην Κύπρο 3,9%, το οποίο είναι μικρότερο από το μέσο της Ευρώπης το οποίο είναι 8,5% το 2021).²⁴ Επιπρόσθετα μέτρα λαμβάνονται (όπως εξειδικευμένα εκπαιδευτικά προγράμματα) και για όλα τα υπόλοιπα παιδιά με μεταναστευτική βιογραφία.

Το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας εφαρμόζει μεγάλο αριθμό δράσεων, οι οποίες περιγράφονται αναλυτικά στο ΕΣΔ της Κύπρου για τη Θέσπιση Ευρωπαϊκής Εγγύησης για τα Παιδιά (2022). Στη συνέχεια θα γίνει αναφορά στις σημαντικότερες δράσεις που αφορούν την εκπαίδευση, σημειώνοντας την εξέλιξή τους κατά τα έτη 2022-2023, στοχεύοντας στις δράσεις που ενισχύουν τα παιδιά που βρίσκονται σε ευάλωτη θέση, όπως τα παιδιά που βρίσκονται σε εναλλακτική φροντίδα, με μεταναστευτικό υπόβαθρο, με αναπηρία, με μειονοτική φυλετική ή εθνική καταγωγή και παιδιά σε επισφαλείς καταστάσεις.

Το 2021, το 5,2% των παιδιών κάτω των 16 ετών που βρίσκονταν σε «Κίνδυνο Φτώχειας ή Κοινωνικού Αποκλεισμού» βίωναν στέρηση λόγω οικονομικών δυσκολιών του νοικοκυριού τους, στη συμμετοχή σε σχολικές εκδρομές και εκδηλώσεις οι οποίες κοστίζουν χρήματα, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό ανάμεσα στα παιδιά που δεν βρίσκονταν σε «Κίνδυνο Φτώχειας ή Κοινωνικού Αποκλεισμού», ήταν 23,2%.

Το 2021, το 28,9% των παιδιών κάτω των 16 ετών που βρίσκονταν σε «Κίνδυνο Φτώχειας ή Κοινωνικού Αποκλεισμού» βίωναν στέρηση λόγω οικονομικών δυσκολιών του νοικοκυριού τους, στη συμμετοχή σε τακτικές δραστηριότητες αναψυχής, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό ανάμεσα στα παιδιά που δεν βρίσκονταν σε «Κίνδυνο Φτώχειας ή Κοινωνικού Αποκλεισμού», ήταν 5,1%.

---

²³ Το Υπουργικό Συμβούλιο στις 4/1/2024 ενέκρινε τη σταδιακή επέκταση της δωρεάν υποχρεωτικής προδημοτικής εκπαίδευσης από την ηλικία των τεσσάρων χρόνων από την σχολική χρονιά 2024-2025 για να ολοκληρωθεί τη σχολική χρονιά 2031-2032, στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

²⁴ Έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και κατάρτισης 2022, Κύπρος

Το 2018, το ποσοστό χαμηλής επίδοσης των μαθητών/τριών 15 ετών στο μάθημα της «ανάγνωσης, μαθηματικά και επιστήμης» κατά κοινωνικοοικονομική κατηγορία ήταν ως εξής:

- 39,0% από τα παιδιά «χαμηλής κοινωνικοοικονομικής κατηγορίας»
- 25,7% από τα παιδιά «μεσαίας κοινωνικοοικονομικής κατηγορίας»
- 13,6% από τα παιδιά «υψηλής κοινωνικοοικονομικής κατηγορίας»

Το 2022, το ποσοστό χαμηλής επίδοσης των μαθητών 15 ετών στο μάθημα των μαθηματικών κατά κοινωνικοοικονομική κατηγορία ήταν ως εξής:

- 69,8% από τα παιδιά «χαμηλής κοινωνικοοικονομικής κατηγορίας»
- 32,7% από τα παιδιά «υψηλής κοινωνικοοικονομικής κατηγορίας»

Τέλος, το 2019, η δημόσια δαπάνη για την εκπαίδευση κατά μαθητή στο ποσοστό του κατά κεφαλή ΑΕΠ στο επίπεδο της Δημοτικής Εκπαίδευσης ήταν 27,9%, στο επίπεδο της Κατώτερης Μέσης Εκπαίδευσης ήταν 33,5% και στο επίπεδο της Ανώτερης Μέσης Εκπαίδευσης ήταν 36,8%.

3.2.1. Υποστήριξη παιδιών με μαθησιακές, συναισθηματικές και άλλες δυσκολίες

Παραπομπή παιδιών σε εκπαιδευτικούς ψυχολόγους για επίσημη αξιολόγηση και εισήγηση για ενίσχυση τους. Η υπηρεσία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής διατηρεί αρχείο στατιστικών δεδομένων, τα οποία περιλαμβάνουν τον αριθμό παραπομπών για αξιολογήσεις.

3.2.2. Πρόγραμμα Δράσεις Σχολικής και Κοινωνικής Ένταξης+ και Πρόγραμμα για την αντιμετώπιση της μαθησιακής απαξίωσης και της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου

Το πρόγραμμα αφορά στρατηγική για την καταπολέμηση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και περιλαμβάνει μέτρα πρόληψης, παρέμβασης και αποζημίωσης, καθώς και ενισχυτική διδασκαλία σε 178 συνολικά σχολεία (2023-2024). Για το πρόγραμμα αυτό χρησιμοποιείται τεχνογνωσία από άλλες χώρες της ΕΕ και η ομάδα στόχου είναι τα παιδιά που φοιτούν σε όλα τα σχολεία (νηπιαγωγεία, δημοτικά, γυμνάσια, λύκεια και τεχνικές σχολές).

Σε ότι αφορά το πρόγραμμα αντιμετώπισης της μαθησιακής απαξίωσης και σχολικής εγκατάλειψης, η Κύπρος αιτήθηκε και λαμβάνει στήριξη από το πρόγραμμα Technical Support Instrument (TSI) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2022-2024). Το πρόγραμμα εισηγείται για την Κύπρο τη δημιουργία πέντε αλληλεξαρτώμενων πυλώνων ενεργειών ως ακολούθως:

- Τη δημιουργία εναλλακτικού προγράμματος μάθησης, τμήματα πυρηνικών γνώσεων, που για τον γυμνασιακό κύκλο θα έχει στόχο την ενδυνάμωση των μαθητών/ριών που υστερούν, ώστε να βελτιώσουν τις βασικές δεξιότητες τους και είτε να επανενταχτούν στην κανονική τάξη, είτε να βελτιώσουν την αυτοεικόνα τους και το αίσθημα του ανήκειν στο σχολείο. Για τον λυκειακό κύκλο και την τεχνική εκπαίδευση προνοεί τη δημιουργία μιας νέας (έβδομης) κατεύθυνσης ή ενός προγράμματος μαθητείας. Στο τέλος οι μαθητές/μαθήτριες του εναλλακτικού προγράμματος μάθησης θα λαμβάνουν ισότιμο απολυτήριο και θα τους δίνεται η προοπτική να συνεχίζουν σε προγράμματα μεταλυκειακής ή ανώτερης εκπαίδευσης.
- Τη δημιουργία θεσμού σχολικού μέντορα μεταξύ των εκπαιδευτικών, ο οποίος θα αναλαμβάνει την παρακολούθηση μαθητών/ριών υψηλού κινδύνου σε όλη τη διάρκεια της τριχρονής εκπαίδευσής τους, στο Γυμνάσιο, το Λύκειο ή την Τεχνική Σχολή.

- Τη δημιουργία ενός συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης (Early Warning System, EWS) με την ανάπτυξη εργαλείων συγκέντρωσης πληροφοριών μέσα από κατάλληλα ερωτηματολόγια ξεχωριστά στο Γυμνάσιο και το Λύκειο/Τεχνικές Σχολές, καθώς και την αξιοποίηση του συστήματος School Management System (SMS) που βρίσκεται σε εξέλιξη).
- Την ενδυνάμωση των προγραμμάτων επαγγελματικής μάθησης με συγκεκριμένη στόχευση σε τρία σημεία: (α) την ανάπτυξη της ικανότητας των εκπαιδευτικών να αναγνωρίζουν μαθητές/μαθήτριες με χαρακτηριστικά σχολικής απαξίωσης, (β) την ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών στην αναζήτηση παροχής της κατάλληλης, σε κάθε περίπτωση, στήριξης των μαθητών/ριών με χαρακτηριστικά σχολικής απαξίωσης, (γ) την ορθή αντιμετώπιση αδιάφορων ή και παραβατικών μαθητών/ριών.
- Τη δημιουργία δομής μάθησης για τους/τις μαθητές/μαθήτριες που επιθυμούν να επιστρέψουν στην εκπαίδευση και είναι κάτω των 18 χρονών.

3.2.3. Προγράμματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας

Το Προγράμματα προσφέρθηκαν και συνεχίζουν να προσφέρονται σε μαθητές και μαθήτριες δημοτικής και μέσης εκπαίδευσης μέσα από ποικίλα σχήματα. Ο Τομέας Μεταναστευτικής Βιογραφίας της Διεύθυνσης Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης, σε στενή συνεργασία με τη Διατμηματική Επιτροπή για την Ένταξη Παιδιών με Μεταναστευτική Βιογραφία στο Κυπριακό Εκπαιδευτικό Σύστημα, στην οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι των Διευθύνσεων Εκπαίδευσης (Μέσης Γενικής, Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, Δημοτικής Εκπαίδευσης) του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και του ΚΕΕΑ²⁵, καθώς και σύμφωνα με τις εισηγήσεις των εμπειρογνομόνων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που επισκέφθηκαν την Κύπρο τον Μάρτιο του 2019, λειτουργεί ποικίλα εκπαιδευτικά προγράμματα για μαθητές/μαθήτριες με μεταναστευτική βιογραφία, τα οποία στοχεύουν στην κάλυψη των μαθησιακών και συναισθηματικών αναγκών των εν λόγω παιδιών. Συγκεκριμένα, προσφέρονται πέντε διαφορετικά εξειδικευμένα εκπαιδευτικά προγράμματα για μαθητές/μαθήτριες με μεταναστευτική βιογραφία, τα οποία λειτουργούν σε παγκύπρια βάση (σε πρωινό χρόνο) σε σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης (Γυμνάσιο, Λύκεια και Τεχνικές Σχολές), καθώς και σε απογευματινό χρόνο στα Κρατικά Ινστιτούτα Επιμόρφωσης. Για παράδειγμα, τη φετινή σχολική χρονιά 2023-2024, προσφέρεται σε παγκύπρια κλίμακα το Πρόγραμμα των Μεταβατικών τάξεων Γυμνασίου (σε 27 σχολικές μονάδες), το Ολιγόωρο Πρόγραμμα (σε 4 σχολικές μονάδες), το Πρόγραμμα των Μεταβατικών τάξεων Α΄ Λυκείου (σε 11 σχολικές μονάδες), καθώς και το Πρόγραμμα Ασυνόδευτων Ανήλικων/Αιτητών Διεθνούς Προστασίας (σε 9 σχολικές μονάδες).

Ενημερωτικά σημειώνονται μέτρα/καλές πρακτικές/δράσεις που λαμβάνονται/υλοποιούνται από το ΥΠΑΝ, για την ένταξη των παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία στα σχολεία:

- Κατάρτισμός Κειμένου Πολιτικής για την ένταξη των παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία στο κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα από τη Διατμηματική Επιτροπή, το οποίο έχει εγκριθεί από τον Υπουργό Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας τον Μάιο του 2016.

²⁵ Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης

- Εκπόνηση Προγράμματος Σπουδών με Δείκτες Επιτυχίας και Επάρκειας για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας, βασισμένο στο Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες (ΚΕΠΑ).
- Χορήγηση διαγνωστικού δοκιμίου από το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης, το οποίο χορηγείται σε όλους τους μαθητές/όλες τις μαθήτριες με μεταναστευτική βιογραφία κατά τη φοίτησή τους στην ΣΤ΄ τάξη δημοτικού.
- Παρακολούθηση της προόδου των παιδιών με τη χορήγηση δοκιμίου ελληνομάθειας (ενδιάμεσης αξιολόγησης) τον Φεβρουάριο/Μάρτιο, που αξιοποιείται για σκοπούς διαμορφωτικής αξιολόγησης.
- Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών που διδάσκουν την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα και των καθηγητών/ριών των υπόλοιπων μαθημάτων σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και τους Επιθεωρητές/Επιθεωρήτριες Μέσης Εκπαίδευσης.
- Διεξαγωγή δικτύων σχολείων για εκπαιδευτικούς που διδάσκουν σε σχολεία, όπου λειτουργούν Προγράμματα για μαθητές/μαθήτριες με Μεταναστευτική Βιογραφία. Συγκεκριμένα, ο Τομέας Μεταναστευτικής Βιογραφίας, σε στενή συνεργασία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, καθώς και με τις σχολικές μονάδες/διευθύνσεις, σχεδίασε και υλοποιεί τη διεξαγωγή δικτύων σε σχολεία, όπου λειτουργούν Προγράμματα για μαθητές/μαθήτριες με Μεταναστευτική Βιογραφία. Απώτερος στόχος είναι η συνεχής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε θέματα που τους απασχολούν και προκύπτουν, καθώς και η παρουσίαση στρατηγικών διαφοροποιημένης διδασκαλίας, μέσα από δραστηριότητες που προωθούν τη συνεργασία και την αλληλεπίδραση.
- Τακτικές επισκέψεις των λειτουργών του Τομέα Μεταναστευτικής Βιογραφίας στις εμπλεκόμενες σχολικές μονάδες στις οποίες λειτουργούν τα διάφορα προγράμματα εκμάθησης της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας.
- Αγορά και αξιοποίηση βιβλίων για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας (*Κλικ στα Ελληνικά*, έκδοση του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας).
- Προσφορά του διευρυμένου προγράμματος ΔΡΑΣΕ+ σε συγκεκριμένα σχολεία που προσφέρουν Προγράμματα για μαθητές/μαθήτριες με μεταναστευτική βιογραφία. Μέσα από το πρόγραμμα παρέχεται ο δεύτερος/η δεύτερη εκπαιδευτικός στα τμήματα με μαθητές/μαθήτριες με μεταναστευτική βιογραφία, προσφέρονται μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας σε απογευματινό χρόνο, καθώς και υλοποιούνται στοχευμένες δράσεις που αφορούν τους γονείς και κηδεμόνες με παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία.
- Διεξαγωγή μαθητικών διαγωνισμών και άλλων δράσεων,

Απώτερος στόχος των πιο πάνω είναι οι μαθητές/μαθήτριες να ευαισθητοποιηθούν στο θέμα της αποδοχής και κοινωνικής ενσωμάτωσης παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία και να καταστούν κοινωνοί της νέας πραγματικότητας, μέσα στο πλαίσιο της συνεργασίας, του σεβασμού και της ανεκτικότητας. Παράλληλα, επιδιώκεται η ανάδειξη των οικουμενικών αξιών, όπως για παράδειγμα της ισότητας και της φιλοξενίας. Επιπλέον, μέσα από την εμπλοκή τους τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να καλλιεργήσουν την κριτική

σκέψη, την έκφραση και τη δημιουργικότητά τους και να αξιοποιήσουν τις κλίσεις και τα ενδιαφέροντά τους.

3.2.4. Αντιμετώπιση σύνθετων περιπτώσεων παιδιών

Οι επαγγελματίες υγείας των σχολείων, σε συνεργασία με τους/τις καθηγητές/καθηγήτριες Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής συμμετέχουν ενεργά σε διεπιστημονικές ομάδες για να συζητήσουν σύνθετες περιπτώσεις παιδιών υπό τη φροντίδα του κράτους πρόνοιας, προκειμένου να προωθήσουν την υγεία και την ευημερία τους.

3.2.5. Μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

Για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες η Επαρχιακή Επιτροπή Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης μπορεί να αποφασίσει το εκπαιδευτικό πλαίσιο φοίτησης του παιδιού (γενική τάξη δημόσιου σχολείου, Ειδική Μονάδα, Ειδικό Σχολείο, κατ' οίκον εκπαίδευση), την παροχή εξειδικευμένης εκπαιδευτικής ή θεραπευτικής βοήθειας, εξειδικευμένου εξοπλισμού, δωρεάν μεταφοράς, βοηθητικού προσωπικού και τη δημιουργία κτηριακής ή άλλης υποδομής στη σχολική μονάδα, όπου φοιτά το παιδί. Τα παιδιά με ειδικές ανάγκες αξιολογούνται από τις Επαρχιακές Επιτροπές Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης και λαμβάνουν διάφορες παροχές, διευκολύνσεις, εύλογες προσαρμογές (λογοθεραπεία, κατ' οίκον εκπαίδευση, στήριξη, εξυπηρέτηση από σχολικό/ή βοηθό/συνοδό) σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης (δημοτική, μέση, τεχνική εκπαίδευση).

3.2.6. Παροχές μαθητών/τρών με ειδικές ανάγκες

Το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας διαθέτει πόρους που αφορούν: στις κτηριακές προσαρμογές για την προσβασιμότητα των μαθητών/ριών με ειδικές ανάγκες (π.χ. τουαλέτες αναπήρων, ανελκυστήρες, ράμπες, σημάνσεις, τοποθέτηση κατάλληλου δαπέδου σε αίθουσες από παιδιά με απώλεια ακοής και παιδιά στο φάσμα του αυτισμού) και πόρους για την εργοδότηση σχολικών βοηθών/συνοδών, υπεύθυνων για την ασφάλεια και την αυτομέριμνά τους. Οι περισσότεροι/ες μαθητές/μαθήτριες με ειδικές ανάγκες φοιτούν στη γενική τάξη και λαμβάνουν προσαρμογές για να καλύψουν τις ειδικές εκπαιδευτικές τους ανάγκες.

Τέλος, μερικοί από τους/τις μαθητές/μαθήτριες με ειδικές ανάγκες φοιτούν σε ειδικές μονάδες δημόσιων σχολείων με ατομικό πρόγραμμα εκπαίδευσης.

3.2.7. Θεσμός των «Ανοικτών Σχολείων» και λειτουργία «Κρατικών Ινστιτούτων Επιμόρφωσης»

Μέσω του θεσμού των Ανοικτών Σχολείων, το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας και οι συνεργαζόμενοι Δήμοι στοχεύουν στη διά βίου μάθηση, τη δημιουργική δραστηριότητα, την άθληση, ψυχαγωγία και εκπαίδευση για παιδιά, έφηβους και ενήλικες, σε προσιτές τιμές στον χώρο των σχολείων κατά τις απογευματινές ώρες. Στοχεύει στη μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού, μέσω της στήριξης ευπαθών ομάδων πολιτών-παιδιών και ενήλικων, που λόγω οικονομικών δυσκολιών, δεν έχουν ευκαιρίες συμμετοχής σε δημιουργικές, εκπαιδευτικές, αθλητικές δραστηριότητες.

Παράλληλα, με τη λειτουργία των Κρατικών Ινστιτούτων Επιμόρφωσης υπό την αιγίδα της Διεύθυνσης Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης προσφέρονται μαθήματα σε μαθητές/μαθήτριες όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης, καθώς και σε ενήλικες, τόσο σε αστικές όσο και σε αγροτικές περιοχές. Συγκεκριμένα, η Υπηρεσία των Κρατικών Ινστιτούτων Επιμόρφωσης (ΚΙΕ), προσφέρει, στη βάση σχετικών Αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου, διάφορες

ελαφρύνσεις για την ενίσχυση οικογενειών με κοινωνικο-οικονομική ευαλωτότητα. Ακόμα, για την πληρέστερη εξυπηρέτηση του μαθητικού πληθυσμού, λειτουργούν ΚΙΕ σε απομακρυσμένες και αγροτικές περιοχές, στις οποίες προσφέρεται δωρεάν μεταφορά των μαθητών/ριών, από και προς τα Ινστιτούτα.

Τέλος, δωρεάν δίδακτρα προσφέρονται στους Ελληνοκύπριους που παρακολουθούν μαθήματα τουρκικών και στους Τουρκοκύπριους, καθώς και σε παιδιά επαναπατρισμένων και μεταναστών που παρακολουθούν μαθήματα ελληνικών.

3.3. Υγιεινό γεύμα κάθε σχολική μέρα

Η Κυπριακή Δημοκρατία υπέγραψε την Διακήρυξη Καταπολέμησης της παιδικής φτώχειας μη αφήνοντας κανένα παιδί πίσω, αναγνωρίζοντας τη μείωση των επιπτώσεων της φτώχειας στην παιδική ανάπτυξη μέσω της εγγύησης για το παιδί και της αποτελεσματικής πρόσβασης σε έξι βασικές υπηρεσίες: δωρεάν υψηλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, δωρεάν εκπαίδευση και εκτός σχολείου δραστηριότητες, τουλάχιστον ένα δωρεάν υγιεινό γεύμα ανά σχολική ημέρα, δωρεάν υγειονομική περίθαλψη, επαρκή στέγαση και υγιεινή διατροφή και προσιτές κοινωνικές υπηρεσίες στην κοινότητα για προστασία των παιδιών που κινδυνεύουν από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό.

Η Κυπριακή Δημοκρατία προωθεί συνεχείς δράσεις για εξασφάλιση ενός τουλάχιστον δωρεάν υγιεινού γεύματος ανά σχολική ημέρα, καθώς και δωρεάν πρόσβαση σε φρέσκα φρούτα και λαχανικά, μέσω συγκεκριμένων μέτρων που λαμβάνει μέσω των σχολικών μονάδων, οι οποίες καταγράφονται στη συνέχεια με στόχο κάθε παιδί να διασφαλίζει ένα γεύμα την ημέρα.

Το 2021, μόνο το 0,6% των παιδιών κάτω των 16 ετών που βρίσκονταν σε «Κίνδυνο Φτώχειας ή Κοινωνικού Αποκλεισμού» βίωναν στέρση λόγω οικονομικών δυσκολιών του νοικοκυριού τους, στο να έχουν ένα γεύμα την ημέρα με κρέας, κοτόπουλο, ψάρι ή ισοδύναμο χορτοφαγικό γεύμα.

3.3.1. Επίδομα για γεύματα στα Προαιρετικά Ολοήμερα Σχολεία

Οι οικογένειες στην Κύπρο που λαμβάνουν Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα ή παιδιά χαμηλής κοινωνικοοικονομικής κατάστασης λαμβάνουν επίδομα για τα γεύματα που τους παρέχονται από τους Συνδέσμους Γονέων στα προαιρετικά ολοήμερα δημοτικά σχολεία. Στα Προαιρετικά Ολοήμερα δημοτικά σχολεία για τη σχολική χρονιά 2023-2024 παραχωρήθηκε επίδομα ύψους €321 για τη σίτιση 1232 μαθητών/ριών (ποσοστό 14% περίπου) από το σύνολο των 9155 μαθητών/ριών που συμμετέχουν στα ολοήμερα σχολεία, σε σχέση με 1125 από το σύνολο των 8237 μαθητών/ριών την προηγούμενη σχολική χρονιά (2022-2023).

3.3.2. Έργο «Σίτιση μαθητών που έχουν ανάγκη»

Το Έργο στοχεύει στην παροχή δωρεάν πρωινού σε παιδιά, τα οποία φοιτούν σε δημόσια σχολεία (σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης), και τα οποία χρήζουν βοήθειας. Σκοπός της παραχώρησης του κοινωνικού αυτού ωφελήματος είναι η διασφάλιση του βασικού αγαθού του προγεύματος σε εκείνα τα παιδιά των οποίων η οικογένεια δεν έχει τη δυνατότητα να τους το προσφέρει και η εξασφάλιση επαρκών προτύπων διατροφής για τους/τις εν λόγω μαθητές/μαθήτριες. Στους δικαιούχους μαθητές/μαθήτριες προσφέρεται καθημερινά δωρεάν πρωινό από το σχολικό κυλικείο. Τα προσφερόμενα είδη πρωινού επιλέγονται από τον εγκεκριμένο τιμοκατάλογο για τα σχολικά κυλικεία, ο οποίος καθορίζεται από την Κεντρική Επιτροπή Ελέγχου Σχολικών

Κυλικείων (ΚΕΕΣΚ), σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία (ΘΑΛΕΙΑ, ΕΚΤ+, εθνικά κονδύλια) . Το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας αναμένεται να συνεχίσει τη δωρεάν παροχή προγεύματος και μετά το 2027.

Οι μαθητές/μαθήτριες επιλέγονται στη βάση έξι οικονομικών κριτηρίων (οικογένειες που λαμβάνουν Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα ή Δημόσιο Βοήθημα, άνεργοι γονείς, ορφανά παιδιά, μονογονεϊκές ή πολύτεκνες οικογένειες με ανεπαρκές εισόδημα και ιδιαίτερα ανεπαρκές εισόδημα των γονέων/κηδεμόνων για άλλους λόγους), μετά από αξιολόγησή τους από συμβουλευτική επιτροπή.

3.4. Φροντίδα υγείας

Στην Κύπρο λειτουργεί πλέον το Γενικό Σύστημα Υγείας (ΓεΣΥ), το οποίο προσφέρει ισότιμη πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας για όλους τους πολίτες, με δυνατότητα επιλογής του παρόχου φροντίδας υγείας, τόσο από τον ιδιωτικό όσο και από το δημόσιο τομέα. Το ΓεΣΥ είναι ένα ολοκληρωμένο σύστημα υγείας που προσφέρει ισότιμη πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας για όλους τους πολίτες, με δυνατότητα επιλογής του παρόχου φροντίδας υγείας, τόσο από τον ιδιωτικό, όσο και από τον δημόσιο τομέα. Το ΓεΣΥ καλύπτει όλες τις ανάγκες φροντίδας υγείας των δικαιούχων, συμπεριλαμβανομένων χρόνιων, σπάνιων και σοβαρών παθήσεων. Παρέχει ισόβια οικονομική προστασία σε όλους τους δικαιούχους ακόμη και για απροσδόκητες και δαπανηρές ανάγκες φροντίδας υγείας. Το δικαίωμα στην υγεία εντός του ΓεΣΥ είναι ανεξάρτητο από την καταβολή εισφορών. Οι δικαιούχοι χωρίς εισόδημα (άνεργοι, παιδιά, φοιτητές, στρατιώτες και άλλοι) έχουν ίση πρόσβαση σε υπηρεσίες φροντίδας υγείας, ενώ και η διάσταση της αναπηρίας ενσωματώνεται στο ΓεΣΥ.

Τα παιδιά που είναι δικαιούχοι ΓεΣΥ έχουν ίση πρόσβαση σε όλες τις υπηρεσίες. Όλα τα παιδιά που είναι δικαιούχοι και εγγράφονται στο ΓεΣΥ, εγγράφονται σε ατομικό κατάλογο προσωπικού ιατρού για παιδιά (παιδίατρο) της επιλογής τους των γονέων/κηδεμόνων τους, περιλαμβανομένων και των παιδιών, όπως για παράδειγμα παιδιά που βρίσκονται σε εναλλακτική (ιδίως θεσμική) φροντίδα, παιδιά με μεταναστευτικό υπόβαθρο, περιλαμβανομένων ασυνόδευτων ανηλίκων, παιδιά σε επισφαλείς οικογενειακές καταστάσεις, παιδιά με αναπηρία, παιδιά με μειονοτική φυλετική ή εθνική καταγωγή (ιδιαίτερα Ρομά) και παιδιά που αντιμετωπίζουν προβλήματα στέγασης και παιδιά με θέματα ψυχικής υγείας. Ο προσωπικός ιατρός για παιδιά έχει την ευθύνη της παροχής φροντίδας υγείας στο παιδί και την πλοήγησή του σε άλλες υπηρεσίες φροντίδας υγείας όπου είναι αναγκαίο. Οι υπηρεσίες φροντίδας υγείας που παρέχονται στα παιδιά στο πλαίσιο του ΓεΣΥ περιλαμβάνουν ειδικούς ιατρούς όλων των ειδικοτήτων, φάρμακα, απεικονιστικές και κλινικές εργαστηριακές εξετάσεις, άλλους επαγγελματίες υγείας (φυσιοθεραπευτές, εργοθεραπευτές, λογοπαθολόγους, κλινικούς διαιτολόγους, κλινικούς ψυχολόγους), νοσηλευτές, μαιές, ανακουφιστική φροντίδα, υπηρεσίες ΤΑΕΠ και ενδονοσοκομειακή φροντίδα.

Τα παιδιά που δεν είναι δικαιούχοι του Γενικού Συστήματος Υγείας και ανήκουν σε ευπαθείς και ευάλωτες κατηγορίες του πληθυσμού καλύπτονται από τα Δημόσια Νοσηλευτήρια σύμφωνα με σχετική Εγκύκλιο του Υπουργείου Υγείας (2/12/2011). Στην Κύπρο παρέχεται δωρεάν και πλήρως επιδοτούμενη πρόσβαση σε υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης (εμβολιασμός, προσωπικός ιατρός, νοσηλευτές βρεφών, εξειδικευμένη φροντίδα, οδοντιατρική περίθαλψη, συνταγογραφούμενα φάρμακα) για όλα τα παιδιά (συμπεριλαμβανομένου και των οικογενειών με παιδιά χαμηλού εισοδήματος). Πιο κάτω σημειώνονται οι κυριότερες δράσεις του Υπουργείου Υγείας.

Το 2021, το 1,8% των παιδιών κάτω των 16 ετών που βρίσκονταν σε «Κίνδυνο Φτώχειας ή Κοινωνικού Αποκλεισμού», δήλωσαν ότι οι ανάγκες τους για ιατρική εξέταση ή θεραπεία δεν ικανοποιήθηκαν, ενώ για τα παιδιά που δεν βρίσκονταν σε «Κίνδυνο Φτώχειας ή Κοινωνικού Αποκλεισμού» το αντίστοιχο ποσοστό ήταν με μικρή διαφορά, στο 1,4%.

Το 2021, το 84,8% των παιδιών κάτω των 16 ετών που βρίσκονταν σε «Κίνδυνο Φτώχειας ή Κοινωνικού Αποκλεισμού», δήλωσαν ότι έχει «πολύ καλή υγεία», ενώ για τα παιδιά που δεν βρίσκονταν σε «Κίνδυνο Φτώχειας ή Κοινωνικού Αποκλεισμού» το αντίστοιχο ποσοστό ήταν λίγο υψηλότερο, στο 89,7%.

Κατά τη σχολική χρονιά έτος 2021-2022, τα παιδιά ηλικίας 11,13 και 15 ετών, δήλωσαν ότι «αισθάνθηκαν ακεφιά περισσότερο από μια φορά τη βδομάδα», με 22,0% από τα αγόρια στην χαμηλή κοινωνικοοικονομική κατηγορία, ενώ τα αγόρια στην υψηλή κοινωνικοοικονομική κατηγορία με 16,0%. Τα αντίστοιχα ποσοστά για τα κορίτσια, ήταν 31,0% και στις δύο κατηγορίες.

3.4.1. Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων

Η Διεύθυνση Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας του Οργανισμού Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας (ΟΚΥΠΥ) υλοποιεί το Έργο «Δημιουργία Κέντρου για Παιδιά με νευροαναπτυξιακές διαταραχές». Το Κέντρο απευθύνεται σε παιδιά και εφήβους με νευροαναπτυξιακές διαταραχές και κύριοι στόχοι του είναι η έγκαιρη και έγκυρη διαγνωστική αξιολόγηση, από πολυθεματική ομάδα ειδικών, πιθανών νευροαναπτυξιακών διαταραχών ανάμεσα σε παιδιά και εφήβους στην Κύπρο, πολυεπίπεδος χειρισμός κάθε περίπτωσης, συμβουλευτικής και ψυχολογικής στήριξη των γονέων/κηδεμόνων, παραπομπή και διασύνδεση με άλλες υπηρεσίες που εμπλέκονται και συλλογή επιδημιολογικών δεδομένων σχετικά με τις Νευροαναπτυξιακές Διαταραχές.

Το Κέντρο είναι μοναδικό στο είδος του στον δημόσιο τομέα και η δημιουργία του συνδράμει στην υιοθέτηση μίας καλής πρακτικής στην Ευρώπη, λόγω της άμεσης συνεργασίας που θα υπάρχει μεταξύ όλων των ειδικών στα πλαίσια λειτουργίας του Κέντρου. Το Κέντρο στηρίζεται στην ιδέα της Κλινικής μίας στάσης μέσω της οποίας παρέχεται συνέχεια στη θεραπεία και εποπτεία από εξειδικευμένο προσωπικό το οποίο λειτουργεί ομαδικά στον ίδιο χώρο.

3.4.2. Εφαρμογή Στρατηγικής για τα Δικαιώματα του Παιδιού στην Υγεία: 2017-2025

Μέσα από την εν λόγω Στρατηγική, προωθείται η δημιουργία ενός πλαισίου δράσης για βελτίωση της υφιστάμενης κατάστασης μέσα από μεθόδους διατομεακής συνεργασίας για παροχή ολιστικής φροντίδας υγείας προς το παιδί, με την ενεργό εμπλοκή και των ιδίων. Οι πυλώνες δράσεις αναφέρονται σε Υπηρεσίες Υγείας προς το Παιδί, Μη Μεταδοτικά Νοσήματα (MMN), Διατροφή και Μητρικός Θηλασμός (ΜΘ), Λοιμώδη Νοσήματα – Εμβολιασμοί, Πρόληψη της βίας και των ατυχημάτων, Αλκοόλ, Ουσίες, Καπνός, Περιβάλλον και Σεξουαλική και Αναπαραγωγική υγεία και Δικαιώματα (ΣΑΥΔ).

3.4.3. Στρατηγική για τη Σεξουαλική και Αναπαραγωγική Υγεία για τα Δικαιώματα του Παιδιού στην Υγεία: 2017-2025

Η υπό αναφορά Στρατηγική, στοχεύει στην ηλικιακή ομάδα νέων 15-29 χρόνων και αποσκοπεί στη δημιουργία ενός πλαισίου δράσης για βελτίωση της υφιστάμενης κατάστασης μέσα από μεθόδους διατομεακής συνεργασίας για παροχή ολιστικής φροντίδας υγείας στους νέους σχετικά με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική τους υγεία, με την ενεργό εμπλοκή των ιδίων. Οι Πυλώνες δράσης της εστιάζονται στη Γονεϊκή Υγεία, στον Οικογενειακό Προγραμματισμό

– Υπογονιμότητα – Αντισύλληψη – Ανεπιθύμητη Εγκυμοσύνη – Αμβλώσεις, στα Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα (ΣΜΝ) – HIV/AIDS – Λοιμώξεις του Αναπαραγωγικού Συστήματος, στην Πρόληψη Καρκίνου του Αναπαραγωγικού Συστήματος και στην Πρόληψη και Διαχείριση Περιπτώσεων Σεξουαλικής Βίας. Στο πλαίσιο αυτό ρομολογούνται ενέργειες σε νομοθετικό και πολιτικό επίπεδο, σε επίπεδο υπηρεσιών υγείας και άλλων υπηρεσιών καθώς και σε επίπεδο ενημέρωσης, διαπαιδαγώγησης και εκπαίδευσης.

3.4.4. Εκπαίδευση Υγείας

Η εκπαίδευση στον τομέα της υγείας εφαρμόζεται από τη Σχολιατρική Υπηρεσία κατά τη διάρκεια των επαφών τους με τους/τις μαθητές/μαθήτριες και κατά τη διάρκεια εφαρμοσμένων προγραμμάτων εκπαίδευσης υγείας, τα οποία αποσκοπούν στην παροχή γνώσεων και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων για υιοθέτηση υγιεινών συμπεριφορών. Τα κύρια θέματα της Αγωγής Υγείας είναι η πρόληψη λοιμωδών νοσημάτων, οι εμβολιασμοί, η σωματική άσκηση, οι υγιεινές διατροφικές συνήθειες, η πρόληψη ατυχημάτων, η προσωπική υγιεινή, το κάπνισμα, η εφηβεία, η πρόληψη των σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων, η αντισύλληψη κ.λ.π

3.4.5. Κέντρα Προστασίας Μητρότητας και Παιδιού (ΚΠΜΠ) και Πολυθεματική Ομάδα για την αντιμετώπιση παιδιών με προβλήματα ακοής ηλικίας 0-3 χρόνων

Τα ΚΠΜΠ προσφέρουν προληπτικές υπηρεσίες προς τη μητέρα, το βρέφος/παιδί και γενικά σε όλη την οικογένεια, με σκοπό τη διατήρηση και προώθηση της υγείας και την πρόληψη ασθενειών.

Οι κύριοι στόχοι των Κέντρων Προστασίας Μητρότητας και Ευημερίας του Παιδιού είναι η έγκαιρη ανίχνευση και αντιμετώπιση των προβλημάτων υγείας βρεφών και παιδιών, η ανάπτυξη υγιών στάσεων και συμπεριφορών των μελλοντικών γονέων/κηδεμόνων και η πρόληψη μολυσματικών ασθενειών.

Συγκεκριμένα, οι υπηρεσίες που παρέχονται στα Κέντρα Προστασίας Μητρότητας και Ευημερίας του Παιδιού περιλαμβάνουν γενική παρακολούθηση των βρεφών και των παιδιών προσχολικής ηλικίας με διεξαγωγή προληπτικών εξετάσεων, όπως ο έλεγχος της φυσιολογικής ανάπτυξης του βρέφους και του παιδιού, ο αδρός έλεγχος όρασης του βρέφους και η διενέργεια προληπτικού ελέγχου οπτικής οξύτητας του παιδιού 3-5 χρόνων, η διενέργεια προληπτικού ελέγχου ακουστικής οξύτητας του βρέφους 7-9 μηνών και του παιδιού 4-5χρ. Στα Κέντρα Προστασίας Μητρότητας και Ευημερίας του Παιδιού το παιδί λαμβάνει, επίσης, όλους τους εμβολιασμούς ρουτίνας σύμφωνα με το πρόγραμμα εμβολιασμού του Υπουργείου Υγείας Κύπρου και σε παιδιά που δεν καλύπτονται από το ΓεΣΥ (π.χ. αιτητές διεθνούς προστασίας).

Επιπλέον στόχος της Πολυθεματικής ομάδας είναι να αντιμετωπίζεται γρήγορα και έγκαιρα η απώλεια ακοής, ώστε τα παιδιά με απώλεια ακοής να φτάσουν σε επίπεδα παρόμοια ή ακόμη και ίσα με τους ακούοντες συμμαθητές/συμμαθήτριες τους. Έρευνες δείχνουν ότι οι χώρες που παρέχουν πρόγραμμα έγκαιρης παρέμβασης έχουν μειωμένο κόστος για την εξειδικευμένη εκπαίδευση, την κοινωνική ευημερία και την κοινωνική ενσωμάτωση των ατόμων με απώλεια ακοής.

3.4.6. Σχολιατρική Υπηρεσία και Σχολιοδοντιατρική Υπηρεσία

Κύριος στόχος της Σχολιατρικής Υπηρεσίας είναι η πρόληψη ασθενειών καθώς και η προαγωγή της υγείας και της ευημερίας των μαθητών/μαθητριών. Η

εξέταση των παιδιών γίνεται από τους λειτουργούς της Σχολιατρικής Υπηρεσίας (Σχολίατροι και Επισκέπτριες Υγείας).

Αντίστοιχα, η Σχολιοδοντιατρική Υπηρεσία αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην προαγωγή της στοματικής υγείας η οποία θεωρείται αναπόσπαστα συνυφασμένη με τη γενική υγεία και την ποιότητα ζωής. Για τον σκοπό αυτό εφαρμόζονται προληπτικά προγράμματα που στόχο έχουν αφενός την υιοθέτηση από την παιδική ηλικία σωστών συνηθειών διατροφής, στοματικής υγιεινής και επίσκεψης στον οδοντίατρο αλλά και της έγκαιρης ανίχνευσης στοματολογικών παθήσεων και λήψης της αναγκαίας οδοντιατρικής φροντίδας.

Στο πλαίσιο των καλών πρακτικών στοματικής υγιεινής έχει ξεκινήσει πιλοτικά ο θεσμός του βουρτσίσματος των παιδιών σε επιλεγμένα δημοτικά σχολεία τα οποία φοιτούν παιδιά με μεταναστευτικό υπόβαθρο

3.5. Υγιεινή διατροφή

Όσον αφορά την υγιεινή διατροφή των παιδιών, προωθούνται σειρά δράσεων που βοηθούν στη βελτίωση της υγιεινής των παιδιών, στην καταπολέμηση της παχυσαρκίας, αλλά και του υποσιτισμού, ενώ προγράμματα για ανάπτυξη του θηλασμού προωθούνται ως μέτρο βελτίωσης του επιπέδου της υγιεινής διατροφής των παιδιών.

Το 2021, μόνο το 1,1% των παιδιών κάτω των 16 ετών που βρίσκονταν σε «Κίνδυνο Φτώχειας ή Κοινωνικού Αποκλεισμού» βίωναν στέρση λόγω οικονομικών δυσκολιών του νοικοκυριού τους, στο να έχουν τουλάχιστον μια φορά την ημέρα φρέσκα φρούτα ή λαχανικά.

3.5.1. Υποστήριξη της πρόσβασης σε υγιεινά γεύματα και εκτός των σχολικών ημερών

Το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας υποστηρίζει την πρόσβαση σε υγιεινά γεύματα και εκτός των σχολικών ημερών, μεταξύ άλλων μέσω σε είδος ή οικονομικής υποστήριξης, ιδίως σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όπως το κλείσιμο σχολείων (όπως κατά την περίοδο της πανδημίας).

Κατά τη διάρκεια των διακοπών (π.χ. Χριστούγεννα, Πάσχα), κάθε σχολείο παρέχει στους οικονομικά μειονεκτούντες μαθητές/μαθήτριες κουπόνια για την αγορά βασικών αγαθών και χρήματα για την κάλυψη των αναγκών τους. Τις περιόδους που τα σχολεία ήταν κλειστά, λόγω της πανδημίας COVID-19, και τα σχολικά κυλικεία δεν λειτουργούσαν, δόθηκε στους/στις μαθητές/μαθήτριες χρηματικό ποσό για να καλύψουν το κόστος του πρωϊνού τους.

3.5.2. Κεντρική Επιτροπή Ελέγχου Σχολικών Κυλικείων

Η Κεντρική Επιτροπή Ελέγχου Σχολικών Κυλικείων, διασφαλίζει ότι τα προϊόντα που διατίθενται στα σχολικά κυλικεία πληρούν συγκεκριμένες διατροφικές ανάγκες, λαμβάνοντας υπόψη τις συστάσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας για την ορθή διατροφή των παιδιών σχολικής ηλικίας.

3.5.3. Πρόγραμμα για την παραχώρηση δωρεάν φρούτων, λαχανικών και γάλακτος σε μαθητές δημόσιων/ιδιωτικών δημοτικών σχολείων και δημόσιων/κοινοτικών νηπιαγωγείων

Το Έργο είναι συγχρηματοδοτούμενο από την ΕΕ μέσω του οποίου παρέχεται η δυνατότητα μέσω του σχολικού προγράμματος για παροχή φρούτων, λαχανικών, μπανανών και γάλακτος σε παιδιά που φοιτούν σε αναγνωρισμένα εκπαιδευτικά ιδρύματα (Πρόγραμμα για τα σχολεία), με σκοπό την ανάπτυξη καλών διατροφικών συνηθειών από τα παιδιά. Εφαρμόστηκε για πρώτη φορά τη σχολική χρονιά 2009-2010 πιλοτικά σε δύο επαρχίες, ενώ στη συνέχεια

επεκτάθηκε σε όλη την Κύπρο. Οι κύριοι στόχοι του προγράμματος είναι οι εξής: να επιτευχθεί η σταθερή αύξηση του μεριδίου των φρούτων και λαχανικών και του γάλακτος στο διαιτολόγιο των παιδιών, στο στάδιο κατά το οποίο διαμορφώνονται οι διατροφικές τους συνήθειες, η σωστή και ισορροπημένη διατροφή, με σκοπό να βελτιωθεί σταδιακά η υγεία των πολιτών κ.ά.

Κάθε έτος, η κατανομή των διαθέσιμων χρηματικών πόρων πραγματοποιείται από το Τμήμα Γεωργίας, με βάση τον αριθμό μαθητών/μαθητριών των δημόσιων/ιδιωτικών δημοτικών σχολείων και των δημόσιων/κοινοτικών νηπιαγωγείων που εκδηλώνουν ενδιαφέρον συμμετοχής στο πρόγραμμα για τα σχολεία.

Η Σχολιατρική Υπηρεσία του Υπουργείου Υγείας και ο Τομέας Διατροφής του Υπουργείου Υγείας προσφέρουν υποστηρικτικά εκπαιδευτικά προγράμματα που αφορούν την κατανάλωση, φρούτων, λαχανικών και γάλακτος.

Επιπλέον, η Σχολιατρική Υπηρεσία διοργανώνει ημερίδες υγιεινού προγεύματος όπου σε συνεργασία με τους συνδέσμους γονέων προσφέρουν υγιεινό πρόγευμα στους μαθητές. Η προσφορά του υγιεινού προγεύματος γίνεται σε συνδυασμό με τη διενέργεια Προγράμματος Αγωγής Υγείας για την Υγιεινή Διατροφή.

3.5.4. Περιορισμός διαφήμισης

Μέσω αυτής της δράσης προωθείται περιορισμός της διαφήμισης και περιορισμός της διαθεσιμότητας τροφών με υψηλή περιεκτικότητα σε λιπαρά, αλάτι και ζάχαρη στα ιδρύματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας και εκπαίδευσης, με την απαγόρευση κάθε είδους διαφήμιση στα δημόσια σχολεία. Υπάρχει εγκεκριμένος κατάλογος από την Κεντρική Επιτροπή Ελέγχου Σχολικών Κυλικείων με τα προϊόντα που είναι διαθέσιμα στα σχολικά κυλικεία. Τα τρόφιμα με υψηλή περιεκτικότητα σε λιπαρά, αλάτι και ζάχαρη δεν περιλαμβάνονται στους τιμοκαταλόγους των ειδών. Ωστόσο, δεν υπάρχουν περιορισμοί στο τι φέρνουν τα παιδιά από το σπίτι για να φάνε στα διαλείμματα.

Ο Τομέας Διατροφής θεωρεί ότι ο περιορισμός διαφήμισης τροφίμων με ψηλή περιεκτικότητα σε λιπαρά ζάχαρη και αλάτι είναι ιδιαίτερα σημαντικός. Σε συνεργασία με το ευρωπαϊκό πρόγραμμα Best Remap εφαρμόζει διάφορες δράσεις για τον περιορισμό της διαφήμισης προς τα παιδιά.

3.5.5. Εθνικά προγράμματα ελέγχου με θέμα: τρόφιμα που προορίζονται για βρέφη και μικρά παιδιά

Το Γενικό Χημείο του Κράτους, σε συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές, αναπτύσσει και εφαρμόζει προληπτικά και στοχευμένα επίσημα εθνικά προγράμματα ελέγχου με θέμα: τρόφιμα που προορίζονται για βρέφη και μικρά παιδιά, καθώς και τα τρόφιμα που παρέχονται στα σχολικά κυλικεία, όσον αφορά, μεταξύ άλλων, την περιεκτικότητα σε λιπαρά, αλάτι και ζάχαρη.

3.5.6. Προγράμματα για την προώθηση της υγιεινής διατροφής

Ο Τομέας Διατροφής και η Σχολιατρική Υπηρεσία εφαρμόζουν προγράμματα αγωγής υγείας για τη προώθηση υγιεινών διατροφικών συνθηκών. Τα Προγράμματα Αγωγής Υγείας της Σχολιατρικής Υπηρεσίας περιλαμβάνουν την υγιεινή διατροφή «Τρέφομαι σωστά και υγιεινά» στη Γ δημοτικού και «Αγαπώ την Καρδιά μου» στη Δ δημοτικού.

3.5.7. Αναλυτικά προγράμματα σπουδών / Μαθήματα που παρέχουν στους/στις μαθητές/μαθήτριες εκτεταμένες γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με την υγιεινή διατροφή και σχετικά θέματα

Στα αναλυτικά προγράμματα υπάρχουν συγκεκριμένα μαθήματα (όπως η Οικιακή Οικονομία, η Αγωγή Υγείας κ.λπ.) που παρέχουν στους/στις μαθητές/μαθήτριες εκτεταμένες γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με την υγιεινή διατροφή και σχετικά θέματα. Ο κεντρικός στόχος είναι να μπορέσουν οι μαθητές/μαθήτριες και τα σχολεία να ενεργούν ως παράγοντες υγείας, αντιμετωπίζοντας την κοινωνική κλίση σε ανθυγιεινούς τρόπους ζωής.

3.5.8. Προετοιμασία επικοινωνιακού υλικού που απευθύνεται και σε γονείς/παιδιά/νέους

Το Γενικό Χημείο του Κράτους, προετοιμάζει επικοινωνιακό υλικό που απευθύνεται σε γονείς/παιδιά/νέους (π.χ. λίπη και έλαια στη διατροφή μας, Ωμέγα λιπαρά οξέα στα πιάτα μας, το αλάτι στο φαγητό μας, Σάκχαρα στο πιάτο μας).

Πραγματοποιήθηκε η εκστρατεία ενημέρωσης των Κυπρίων πολιτών για την Ασφάλεια των Τροφίμων (#EUChooseSafeFood campaign), σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφάλειας Τροφίμων, από τον Μάιο μέχρι τον Οκτώβριο 2023. Στόχος της εκστρατείας ήταν η ευαισθητοποίηση και σωστή ενημέρωση των Κυπρίων πολιτών, και ιδιαίτερα των μελλοντικών και νέων γονιών και η ενθάρρυνση τους να κάνουν τις επιλογές τροφίμων με αίσθημα σιγουριάς και εμπιστοσύνης, ενδυναμώνοντας την αντίληψη τους στο γεγονός ότι η ασφάλεια των τροφίμων βασίζεται στην επιστήμη. Συγκεκριμένα προβλήθηκαν θέματα που τους απασχολούν ιδιαίτερα όπως: τα Αλλεργιογόνα στα Τρόφιμα, τα Συμπληρώματα Διατροφής και οι Τροφιμογενείς Ασθένειες (διανεμήθηκε σχετικό ενημερωτικό υλικό, Δελτία Τύπου, Διάχυση στα ΜΚΔ, Άρθρα και Συνεντεύξεις από εμπειρογνώμονες σε ραδιόφωνο και Τηλεόραση, προώθησε σε Μουσικό φεστιβάλ και Food Streets Festivals). Συντονιστής της εκστρατείας ήταν το Γενικό Χημείο του Κράτους και συμμετείχαν οι Υγειονομικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας και οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Γεωργίας, ΑΑ&Π.

3.5.9. Προστασία, Προαγωγή και Υποστήριξη του Μητρικού Θηλασμού

Προώθηση και Υποστήριξη του Μητρικού Θηλασμού στην Κύπρο μέσω νομοθετικών και άλλων δράσεων.

Με τροποποίηση του Ποινικού Κώδικα (2018), οποιοσδήποτε ενέργειες για την παρεμπόδιση/απαγόρευση του μητρικού θηλασμού σε οποιοδήποτε δημόσιο χώρο, θεωρείται ποινικό αδίκημα.

Η τροποποίηση του περί Προστασίας της Μητρότητας Νόμου (2018) παρέχει στην εργαζόμενη μητέρα το δικαίωμα μητρικού θηλασμού ή έκθλιψης μητρικού γάλακτος κατά τη διάρκεια του ωραρίου εργασίας της και απαιτείται από τους εργοδότες όπως παρέχουν τις απαραίτητες διευκολύνσεις στις μητέρες.

3.6. Επαρκής στέγαση

Το ΕΣΔ διασφαλίζει την παροχή κατάλληλης και ασφαλής στέγης για όλα τα παιδιά στην Κύπρο, είτε προέρχονται από οικογένειες σε ευάλωτη θέση, είτε είναι παιδιά με μεταναστευτικό υπόβαθρο, είτε είναι ασυνόδευτα παιδιά που βρέθηκαν στην Κύπρο και χρήζουν προστασίας. Για το σκοπό αυτό τον Οκτώβριο του 2023 εγκρίθηκαν δύο ειδικές δράσεις στο πλαίσιο του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης 2021-2027 με σημαντικό

προϋπολογισμό, οι οποίες αναμένεται να προσφέρουν περισσότερες κλίνες και πιο εξειδικευμένες υπηρεσίες διαμονής για ασυνόδευτα παιδιά και παιδιά διαχωρισμένα από τους γονείς, οι οποίοι είναι Υπήκοοι τρίτων χωρών²⁶, ενώ αναμένονται και με άλλες οριζόντιες δράσεις να ενισχυθεί η προστασία των ασυνόδευτων παιδιών (όπως η αύξηση Κηδεμόνων ασυνόδευτων παιδιών και οι Ιδρυματικοί Λειτουργοί που εργοδοτούνται από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας στα πλαίσια και στις στέγες των ασυνόδευτων παιδιών).

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι δεν υπάρχει αναλυτικό σύστημα συλλογής στοιχείων που να αφορούν τη δυσκολία των οικογενειών με παιδιά που αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο της φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού να απολαμβάνουν σπίτι επαρκώς ζεστό, χωρίς υπερβολικό κόστος στέγασης ή και αντιμετωπίζουν σοβαρή στέρηση στέγασης.

Με βάση και τα στοιχεία που είναι διαθέσιμα για την Κύπρο στα πλαίσια της 1^{ης} έκδοσης του πλαισίου παρακολούθησης για την Θέσπιση της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για τα Παιδιά που εγκρίθηκε από την Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας τον Νοέμβριο του 2023, το 2022, 8,1% (χαμηλότερο από το μέσο όρο της Ευρώπης) των παιδιών που βρίσκονταν σε «Κίνδυνο Φτώχειας ή Κοινωνικού Αποκλεισμού» ζούσαν σε νοικοκυριά τα οποία αντιμετώπιζαν υπερβολική επιβάρυνση από το κόστος στέγασης, ενώ τα παιδιά που δεν αντιμετωπίζουν τον «Κίνδυνο Φτώχειας ή Κοινωνικού Αποκλεισμού» το ποσοστό είναι ιδιαίτερα χαμηλό και συγκεκριμένα το ποσοστό ανερχόταν μόνο 0,4%.

Το 2020, το 9,8% των παιδιών κάτω των 18 ετών που βρίσκονταν σε «Κίνδυνο Φτώχειας ή Κοινωνικού Αποκλεισμού» ζούσαν σε νοικοκυριά τα οποία ήταν υπερπλήρη, ενώ τα παιδιά που δεν βρίσκονταν σε «Κίνδυνο Φτώχειας ή Κοινωνικού Αποκλεισμού» το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 2,7% .

Το 2022, το 59,7% των παιδιών κάτω των 18 ετών που βρίσκονταν σε «Κίνδυνο Φτώχειας ή Κοινωνικού Αποκλεισμού» ζούσαν σε νοικοκυριά τα οποία δεν είχαν την οικονομική δυνατότητα να κρατήσουν το σπίτι τους επαρκώς ζεστό, ενώ τα παιδιά που δεν βρίσκονταν σε «Κίνδυνο Φτώχειας ή Κοινωνικού Αποκλεισμού» το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 14,7%.

3.6.1. Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα (ΕΕΕ) – Παροχή επιδόματος στέγασης

Για κάθε άτομο που δεν διαθέτει επαρκείς πόρους συντήρησης, παρέχεται το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα για την καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Το Εγγυημένο Ελάχιστο Εισόδημα στοχεύει στη διασφάλιση ενός ελάχιστου κοινωνικά αποδεκτού επιπέδου διαβίωσης για τα άτομα και τις οικογένειές τους που διαμένουν νόμιμα στην Κυπριακή Δημοκρατία, εφόσον πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις της νομοθεσίας.

Το επίδομα αλλάζει ανάλογα με το εισόδημα του αιτητή και ανάλογα με τα μέλη της οικογένειας και τις ειδικές ανάγκες τους.

Το ποσό που παρέχεται ως επίδομα στέγασης και το συμπλήρωμα για τη φροντίδα των παιδιών παρέχονται στο πλαίσιο του ΕΕΕ. Η παροχή στέγασης, δύναται να αυξηθεί κατά 20% για άτομο με αναπηρία και κατά 50% για άτομο με αναπηρία που διακινείται με αναπηρικό τροχοκάθισμα ή/και άτομο με αναπηρία με αυξημένες ανάγκες φροντίδας, προσβασιμότητας και άλλων προσαρμογών.

²⁶ Δεν έχει ξεκινήσει στο παρόν η υλοποίηση των δράσεων αυτών

3.6.2. Έργο «Προίκα του Μωρού»

Το Σχέδιο της Προίκας του Μωρού συγχρηματοδοτήθηκε από το Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Άπορους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την Κυπριακή Δημοκρατία στα πλαίσια του Επιχειρησιακού προγράμματος της Κύπρου για την «Επισιτιστική ή/και βασική Υλική Συνδρομή» για την περίοδο 2014-2020 και από 1/1/2023 συγχρηματοδοτείται στο πλαίσιο του Προγράμματος ΘΑΛΕΙΑ για την προγραμματική περίοδο 2021 - 2027. Δικαιούχοι του Σχεδίου είναι λήπτες του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος ή Δημοσίου Βοηθήματος, καθώς και περιπτώσεις οι οποίες επιβλέπονται από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και αξιολογούνται ως δικαιούχοι στη βάση κριτηρίων.

Το Έργο της «Προίκας του Μωρού», υλοποιείται από 1/1/2018 με αναδρομική ισχύ από τον Σεπτέμβριο του 2017. Δικαιούχοι του Σχεδίου είναι λήπτες του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος ή Δημοσίου Βοηθήματος, καθώς και περιπτώσεις οι οποίες επιβλέπονται από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και αξιολογούνται ως δικαιούχοι στη βάση κριτηρίων. Από την αρχή του Έργου μέχρι τις 31/12/2023, επωφεληθήκαν περίπου 4.400 οικογένειες.

3.6.3. Σχέδιο παραχώρησης ωφελημάτων σε οικογένειες που αποκτούν τρίδυμα και άνω

Τον 12/2022, με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου εγκρίθηκε το νέο Σχέδιο Παραχώρησης Ωφελημάτων σε Οικογένειες που αποκτούν Τρίδυμα και άνω. Το Σχέδιο προνοεί τα πιο κάτω:

α) Η οικογένεια που αποκτά τρίδυμα και άνω μπορεί να υποβάλλει αίτηση για παραχώρηση των ωφελημάτων πριν από την ολοκλήρωση του 5 έτους της ηλικίας των παιδιών.

β) Εφάπαξ ποσό ύψους €1.306 για κάθε παιδί.

γ) Παραχώρηση συνολικής άδειας μητρότητας/πατρότητας, 52 εβδομάδων, για έναν από τους δύο γονείς, που εργάζονται.

δ) Παραχώρηση επιδόματος φροντίδας για περίοδο δώδεκα μηνών (σε περίοδο πριν από την συμπλήρωση της ηλικίας έναρξης της υποχρεωτικής φοίτησης), ίσο με το ποσό που παραχωρείται από το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα για σκοπούς φροντίδας (σήμερα ισχύει €102 για κάθε παιδί).

ε) Κάλυψη τροφείων για την φοίτηση των παιδιών σε Παιδοκομικό Σταθμό/Νηπιαγωγείο τουλάχιστον για την ηλικία 1-5 χρονών (έναρξη υποχρεωτικής εκπαίδευσης), με το ποσό μέχρι €250 μηνιαίως.

στ) Στην περίπτωση μη εργαζόμενης μητέρας ή μονογονιού, καταβολή πρόσθετου, εφάπαξ ποσού ύψους €1.728 για κάθε παιδί.

3.6.4. Ευάλωτοι πελάτες ηλεκτρικής ενέργειας και τα μέτρα προστασίας των πελατών αυτών

Η τελευταία εν ισχύ Απόφαση του Υπουργού ΕΕΒ (ΚΔΠ²⁷ 286/2016) αφορά αποκλειστικά την ειδική διατίμηση ηλεκτρισμού με Κώδικα 08 και αναφέρει ποιες κατηγορίες ευάλωτων πελατών ηλεκτρικής ενέργειας μπορούν να υποβάλουν αίτηση στην ΑΗΚ για να ενταχθούν στην ειδική διατίμηση με Κώδικα 08. Στην περίπτωση που ένα παιδί εμπίπτει στις κατηγορίες ευάλωτων πελατών ηλεκτρικής ενέργειας, μπορεί να επωφεληθεί από τα μέτρα προστασίας.

Το τελευταίο εν ισχύ Διάταγμα του Υπουργού ΕΕΒ (ΚΔΠ 289/2015) αναφέρει όλα τα μέτρα προστασίας των ευάλωτων πελατών ηλεκτρικής ενέργειας και ποιες κατηγορίες ευάλωτων πελατών ηλεκτρικής ενέργειας μπορούν να υποβάλουν αίτηση για να ενταχθούν στο κάθε μέτρο. Τα εν λόγω μέτρα αφορούν:

(α) Το δικαίωμα υποβολής αίτησης για ένταξη στην ειδική οικιακή διατίμηση με Κώδικα 08 της ΑΗΚ. Η ειδική διατίμηση καθορίζεται με την Απόφαση ΚΔΠ 286/2016.

(β) Το δικαίωμα υποβολής αίτησης για ένταξη στο μέτρο της μη-αποκοπής ή επανασύνδεσης ηλεκτρικής ενέργειας σε κρίσιμες περιόδους σε όσους από τους ευάλωτους πελάτες αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα υγείας.

(γ) Την παροχή οικονομικών κινήτρων για την εγκατάσταση οικιακού φωτοβολταϊκού συστήματος με τη μέθοδο «net-metering».

(δ) Την παροχή οικονομικών κινήτρων για ενεργειακή αναβάθμιση των κατοικιών τους μέσω του Σχεδίου «Εξοικονομώ- Αναβαθμίζω στις Κατοικίες».

Ως εκ τούτου όλες οι παραπάνω δράσεις βελτιώνουν και προωθούν μέτρα για εξασφάλιση επαρκώς ζεστών σπιτιών με μειωμένα τέλη στην ηλεκτρική ενέργεια για οικογένειες που αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

3.6.5. Παιδιά σε επισφαλείς οικογενειακές καταστάσεις- Προγραμματική Περίοδος ΤΑΜΕ 2014-2020

Συγχρηματοδοτείται μέχρι και το έτος 2022 η λειτουργία ενός ανοικτού Κέντρου Φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων υπηκόων τρίτων χωρών, συνολικής χωρητικότητας 45 ατόμων. Εκτός από τη διαμονή, το Κέντρο προσφέρει στους διαμένοντες διάφορες υπηρεσίες που έχουν υποστηρικτικό, εκπαιδευτικό ή ψυχαγωγικό χαρακτήρα. Συγχρηματοδοτήθηκε κάτω από τον Επείγουσα Βοήθεια του ΤΑΜΕ η εργοδότηση πρόσθετου προσωπικού από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ), με σκοπό τη βελτίωση της διαχείρισης υποθέσεων Ασυνόδευτων Ανηλίκων/Αιτούντων διεθνούς προστασίας, περιλαμβανομένης της εξέτασης αιτήσεων για παροχή υλικών συνθηκών υποδοχής, την εμπλοκή ως κηδεμόνες Ασυνόδευτων Ανηλίκων Αιτούντων διεθνούς προστασίας, την υποστήριξη της λειτουργίας υφιστάμενων καταφυγίων/προγραμμάτων για Ασυνόδευτους Ανήλικους και παροχή άλλων σχετικών υπηρεσιών υποστήριξης.

Επιπλέον, το Έργο στοχεύει να υποστηρίξει την ανάπτυξη ενός διευρυμένου Συστήματος Υποδοχής, αυξάνοντας τη δυνατότητα υποδοχής Ασυνόδευτων Ανηλίκων Αιτούντων διεθνούς προστασίας ή όσων προσώπων ισχυρίζονται ότι ανήκουν σε αυτή την ομάδα. Στην πράξη το ΤΑΜΕ αναμένεται να παρέχει

²⁷ Κανονιστική Διοικητική Πράξη

υποστήριξη στο Κέντρο Ασυνόδευτων Ανηλίκων Λευκωσίας και υποστήριξη για βελτίωση της λειτουργίας υφιστάμενων δομών/προγραμμάτων για Ασυνόδευτους Ανηλίκους.

3.6.6. Χειρισμός Ασυνόδευτων Ανηλίκων

Ασυνόδευτοι Ανήλικοι που εισέρχονται στην Κυπριακή Δημοκρατία τίθενται υπό την κηδεμονία της Διευθύντριας Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, η οποία ενεργεί ως κηδεμόνας τους, λαμβάνοντας όλα τα απαραίτητα μέτρα για την πρόσβαση τους στα δικαιώματά τους, στη βάση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού.

Τα παιδιά αυτά μπορούν να διαμένουν στις πιο κάτω δομές:

- Ανάδοχες Οικογένειες
- Παιδιά τοποθετημένα σε Ιδρύματα Παιδικής Προστασίας
- Ημιανεξάρτητη Διαβίωση²⁸

Συνολικά για το 2022 βρίσκονταν υπό τη νομική φροντίδα της ΔΥΚΕ 1727 παιδιά, περιλαμβανομένων και των ασυνόδευτων ανηλίκων (486 παιδιά υπό φροντίδα + 1241 ασυνόδευτων ανηλίκων).

Τέλος του 2022 ο συνολικός αριθμός των ασυνόδευτων ανηλίκων ήταν 1241. Συνολικά για το 2022 αφορά σε 1727 παιδιά, περιλαμβανομένων και των ασυνόδευτων ανηλίκων (486 παιδιά υπό φροντίδα + 1241 ασυνόδευτων ανηλίκων). Η δαπάνη για το 2022 για τα παιδιά υπό φροντίδα (αναδοχή και ημιανεξάρτητη φροντίδα) ανήλθε στα €4.513.234. Διευκρινίζεται ότι το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, μέσω του Τομέα Μεταναστευτικής Βιογραφίας της Διεύθυνσης Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης σε στενή συνεργασία με τις Υπηρεσίες Κοινωνική Ευημερίας και την Υπηρεσία των Κρατικών Ινστιτούτων Επιμόρφωσης, καθώς και με όλες τις εμπλεκόμενες σχολικές μονάδες ανά το παγκύπριο προσφέρουν σε πρωινό και απογευματινό χρόνο εξειδικευμένα εκπαιδευτικά προγράμματα για εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας για Ασυνόδευτους Ανηλίκους/Αιτητές Διεθνούς Προστασίας.

3.6.7. Ο Περί Υιοθεσίας Νόμος

Αποσκοπεί στη δημιουργία νέας Νομοθεσίας για τον εκσυγχρονισμό της διαδικασίας υιοθεσίας, με σκοπό τη διασφάλιση του καλύτερου συμφέροντος του παιδιού με σεβασμό προς τα θεμελιώδη δικαιώματα του όπως αυτά αναγνωρίζονται από τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, που κυρώθηκε το 1990 και τη Σύμβαση της Χάγης για την Προστασία των Παιδιών και τη Συνεργασία αναφορικά με Διακρατική Υιοθεσία, που κυρώθηκε το 1994 και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Άσκηση των Δικαιωμάτων του Παιδιού, που κυρώθηκε το 2005 από την Κυπριακή Δημοκρατία.

Το νομοσχέδιο αναμένεται να σταλεί για νομοτεχνικό έλεγχο τον Ιούνιο 2024 και μέχρι τον Σεπτέμβριο 2024 να κατατεθεί στο Υπουργικό Συμβούλιο.

---

²⁸ Με βάση τις 2 ειδικές δράσεις στο πλαίσιο του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης 2021-2027 αναμένεται η αύξηση των κλινών σε ημιανεξάρτητη διαβίωση και ίσως η υλοποίηση ενός Κέντρου για ασυνόδευτα παιδιά

3.6.8. Ο περί της Μεταχείρισης Παιδιών υπό τη Γονική Μέριμνα ή επιμέλεια ή Φροντίδα του Διευθυντή Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας Νόμος του 2023

Το νομοσχέδιο ρυθμίζει όλες τις μορφές εναλλακτικής φροντίδας, τις παρεχόμενες υπηρεσίες προς το παιδί, τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία έγκρισης ανάδοχων γονέων, τα κριτήρια ένταξης παιδιού στην ημιανεξάρτητη διαβίωση και την εποπτεία. Οι προτεινόμενες νομοθετικές ρυθμίσεις αναμένεται να βελτιώσουν τις διαδικασίες και την αποτελεσματικότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών προστασίας και φροντίδας παιδιών και να ρυθμίσουν το πρόγραμμα της ημιανεξάρτητης διαβίωσης που αποσκοπεί στην ομαλή μετάβαση του παιδιού στην ενηλικίωση.

Η υπό επεξεργασία νέα νομοθεσία αναμένεται να σταλεί για νομοτεχνικό έλεγχο εντός Ιανουαρίου 2024 και να κατατεθεί στο Υπουργικό Συμβούλιο μέχρι τον Ιούνιο 2024.

3.7. Παιδιά με Αναπηρίες

Το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες, ως το Κεντρικό Σημείο για την εφαρμογή της Σύμβασης ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, βρίσκεται σε διαδικασία διαβούλευσης με τα αρμόδια Υπουργεία/Υφυπουργεία και τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις των ατόμων με αναπηρίες για την ετοιμασία της Αναθεωρημένης Εθνικής Στρατηγικής και Σχεδίου Δράσης για την Αναπηρία 2024-2028. Ένας από τους επτά θεματικούς πυλώνες για τους οποίους θα καθοριστούν δράσεις προς υλοποίηση σε διάρκεια πενταετίας είναι η «έγκαιρη παιδική και οικογενειακή παρέμβαση».

Στόχος είναι η διασφάλιση ότι λαμβάνονται στοχευμένα μέτρα για αύξηση της πρόσβασης των παιδιών με αναπηρίες και των οικογενειών τους σε υπηρεσίες έγκαιρης παρέμβασης, συμπεριλαμβανομένης και της έγκαιρης και ορθής ενημέρωσης και καθοδήγησής τους αναφορικά με τα δικαιώματά τους, τις υπηρεσίες και παροχές/επιδόματα που δικαιούνται κλπ και ότι οι νομοθεσίες, οι κανονισμοί και τα μέτρα που υλοποιούνται βασίζονται στις αρχές που θέτει η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες.

4. ΔΕΙΚΤΕΣ, ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

Στην ενότητα αυτή, με βάση το τελικό περίγραμμα που ετοιμάστηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας για την επιλογή δεικτών που αφορούν το ΕΣΔ Εγγύησης, ετοιμάστηκε σχετικό Παράρτημα (Παράρτημα II) από τη Στατιστική Υπηρεσία που παρουσιάζει τους δείκτες που αφορούν τον ΕΣΔ. Οι κυριότερες εξελίξεις στους σημαντικότερους δείκτες παρουσιάζονται στη συνέχεια.

4.1. Παρακολούθηση του μεγέθους του πληθυσμού των «Παιδιών που έχουν ανάγκη»

Ο δείκτης «AROE» που αφορά τον αριθμό και ποσοστό παιδιών που κινδυνεύουν από φτώχιας ή κοινωνικό αποκλεισμό. Όπως περιγράφεται στην ετήσια Έκθεση του 2023 της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας, ο Εθνικός στόχος του 2030 για τη μείωση της φτώχιας και του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών στην Κύπρο έχει επιτευχθεί ήδη το 2022²⁹.

²⁹ Δεδομένα που λήφθηκαν από την Έκθεση Κοινωνικής Προστασίας, 2023

Συγκεκριμένα, στόχος ήταν να μειωθεί ο δείκτης «AROPE» για τα παιδιά (ο δείκτης κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού) από 35.000 παιδιά το έτος 2019 σε 32.000 παιδιά έως το 2030 (δηλαδή 3.000 λιγότερα παιδιά). Ο δείκτης AROPE το 2022 στην Κύπρο έδειξε ότι 31.000 παιδιά ή το 18,1% των παιδιών ηλικίας κάτω των 18 ετών βρίσκονταν σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, ενώ το 2019 υπήρχαν 35.000 παιδιά AROPE ή το 20,3%³⁰. Ο δείκτης αυτός είναι διαθέσιμος ετησίως.

4.2. Παρακολούθηση της δωρεάν και αποτελεσματικής πρόσβασης στη Προσχολική Εκπαίδευση και Φροντίδα

Ο δείκτης «Ποσοστό παιδιών που παρακολουθούν τακτικά Προσχολική Εκπαίδευση και Φροντίδα (ΠΕΦ) ανά ηλικιακή ομάδα. Για την ηλικιακή ομάδα κάτω των 3 ετών το 2022 ήταν 24,4% (ΕΕ27=34,8%), ενώ το 2019 ήταν 29,3%. (Σύσταση του Συμβουλίου νέος στόχος=45,0%).

Ο ίδιος δείκτης για την ηλικιακή ομάδα από τα 3 έτη έως την ελάχιστη υποχρεωτική σχολική ηλικία το 2022 ήταν 82,6% (ΕΕ27=88,4%), ενώ το 2019 ήταν 91,0%. (Σύσταση του Συμβουλίου νέος στόχος=96,0%).

Οι δείκτες αυτοί είναι διαθέσιμοι ετησίως.

4.3. Παρακολούθηση της ελεύθερης και αποτελεσματικής πρόσβασης στην εκπαίδευση (και στις σχολικές δραστηριότητες)

Ο δείκτης «Ποσοστό παιδιών που έχουν ελεύθερη και αποτελεσματική πρόσβαση στην εκπαίδευση και στις σχολικές δραστηριότητες» με το ποσοστό των παιδιών (<16) «AROPE» και «εκτός - AROPE», ενώ το 2021 ανήλθε στο 28,9% των παιδιών «AROPE», ενώ αντίστοιχα, ποσοστό 5,1 % των παιδιών που δεν ήταν «AROPE» στερήθηκαν αυτές τις δραστηριότητες³¹.

Αυτός ο δείκτης υπολογίζεται από τη Eurostat ειδικά για το Πλαίσιο Παρακολούθησης της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας. Αναμένουμε τα νέα δεδομένα για το 2024, όταν η ειδική ενότητα για τα παιδιά θα πραγματοποιηθεί στο EU statistics on income and living conditions (EU-SILC).

4.4. Παρακολούθηση της δωρεάν και αποτελεσματικής πρόσβασης σε τουλάχιστον ένα υγιεινό γεύμα ανά σχολική ημέρα (πρόσβαση σε υγιεινή διατροφή)

Ο δείκτης «δωρεάν και αποτελεσματικής πρόσβασης σε τουλάχιστον ένα υγιεινό γεύμα ανά σχολική ημέρα» (αποτελεσματικής πρόσβασης σε υγιεινή διατροφή) με ποσοστό για παιδιά (<16) «AROPE» και «εκτός - AROPE» που υποφέρουν από την αναγκαστική έλλειψη πρόσβασης σε ένα γεύμα την ημέρα με κρέας, κοτόπουλο ή ψάρι (ή ισοδύναμο για χορτοφάγους) ανήλθε το 2021, στο 0,59% των παιδιών «AROPE», ενώ ποσοστό (0,0%) από τα παιδιά «εκτός - AROPE» δεν στερήθηκαν αυτά τα γεύματα³². Αυτός ο δείκτης υπολογίζεται από τη Eurostat ειδικά για το Πλαίσιο Παρακολούθησης της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας. Αναμένουμε τα νέα δεδομένα για το 2024, όταν η ειδική ενότητα για τα παιδιά θα πραγματοποιηθεί στο EU-SILC.

³⁰ Για σύγκριση: το 2022, τα παιδιά AROPE στην ΕΕ27= 24,7%.

³¹ Για σύγκριση: το 2021, ΕΕ27 AROPE= 24,1%, Not-AROPE= 3,9%

³² Για σύγκριση: το 2021, ΕΕ27 AROPE= 10,05%, Not-AROPE=1,00%

4.5. Παρακολούθηση της δωρεάν και αποτελεσματικής πρόσβασης σε φρέσκα φρούτα και λαχανικά τουλάχιστον μία φορά την ημέρα (πρόσβαση σε υγιεινή διατροφή)

Επιπλέον, ο δείκτης «Ποσοστό παιδιών (<16) «AROE» και «εκτός - AROE» που υποφέρουν από την αναγκαστική έλλειψη πρόσβασης σε φρέσκα φρούτα και λαχανικά τουλάχιστον μία φορά την ημέρα ανήλθε το 2021 στο 1,1% των παιδιών «AROE» που υπέφεραν από την αναγκαστική έλλειψη πρόσβασης σε φρέσκα φρούτα και λαχανικά τουλάχιστον μία φορά την ημέρα, ενώ ποσοστό (0,0%) από τα παιδιά «εκτός - AROE» δεν στερήθηκαν αυτά τα είδη³³ κατά το 2021. Αυτός ο δείκτης υπολογίζεται από τη Eurostat ειδικά για το Πλαίσιο Παρακολούθησης της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας. Αναμένουμε τα νέα δεδομένα για το 2024, όταν η ειδική ενότητα για τα παιδιά θα πραγματοποιηθεί στο EU-SILC.

4.6. Παρακολούθηση της δωρεάν και αποτελεσματικής πρόσβασης σε υγειονομική περίθαλψη

Ο δείκτης για το ποσοστό νοικοκυριών με εξαρτώμενα παιδιά «AROE» και «εκτός - AROE» με ανεκπλήρωτες ανάγκες για ιατρική εξέταση ή θεραπεία ανήλθε το 2021 στο 1,8% των παιδιών AROE, ενώ ποσοστό 1,4% των «Εκτός - AROE» είχαν αυτές τις ανεκπλήρωτες ανάγκες αντίστοιχα για το 2021³⁴.

Αυτός ο δείκτης υπολογίζεται από τη Eurostat ειδικά για το Πλαίσιο Παρακολούθησης Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας. Αναμένουμε τα νέα δεδομένα για το 2024, όταν η ειδική ενότητα για τα παιδιά θα πραγματοποιηθεί στο EU-SILC.

4.7. Παρακολούθηση της αποτελεσματικής πρόσβασης σε επαρκή στέγαση

Ο δείκτης για το ποσοστό παιδιών «AROE» και «εκτός - AROE» που ζουν σε νοικοκυριό που αντιμετωπίζει υπερβολικό κόστος στέγασης ανήλθε το 2022 στο 8,14% των παιδιών «AROE», ενώ αντίστοιχα ποσοστό 0,4% των παιδιών «εκτός - AROE» αντιμετώπιζαν αυτήν την επιβάρυνση³⁵. Αυτός είναι ένας δείκτης που υπολογίζεται από τη Eurostat ειδικά για το Πλαίσιο Παρακολούθησης Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας και είναι διαθέσιμος κάθε χρόνο από δεδομένα EU-SILC.

5. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Οι υφιστάμενες δράσεις που ήδη υλοποιούνται και οι νέες δράσεις που προγραμματίζονται να υλοποιηθούν στον ορίζοντα μέχρι το 2030 αφορούν τόσο εθνικά κονδύλια, όσο και ευρωπαϊκή χρηματοδότηση από την ΕΕ. Επιπλέον, σημειώνεται ότι υπάρχουν και δράσεις οι οποίες περιλαμβάνονται στις κύριες εργασίες Τμημάτων και Υπουργείων/Υφυπουργείων οι οποίες είναι οριζόντιες και περιλαμβάνονται στα εθνικά κονδύλια και κρατικές χορηγίες των Τμημάτων.

Συγκεκριμένα, σειρά δράσεων καλύπτονται στο Πλαίσιο του Προγράμματος Πολιτικής Συνοχής «ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027» και του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (ΕΚΤ+), από το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, Erasmus + ΚΑ3, Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης Ταμείο Ασύλου,

³³ Για σύγκριση: το 2021, EU27 AROPE= 7,6%, Not-AROE=0,7%

³⁴ Για σύγκριση: το 2021, EU27 AROPE= 5,74%, Not-AROE=3,0%

³⁵ Για σύγκριση: το 2022, EU27 AROPE παιδιά= 21,68%, Not-AROE παιδιά=2,42%

5.1. Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας – Υπηρεσία Ενέργειας: €4.000.000,00

Κονδύλι ύψους €3.000.000 ετησίως: για εφαρμογή ειδικής διατίμησης για ευάλωτους πελάτες ηλεκτρικής ενέργειας, τα οποία καλύπτονται αναλογικά από όλους τους καταναλωτές ηλεκτρισμού.

Κονδύλι ύψους €3.000.000 ετησίως: για εγκατάσταση οικιακού φωτοβολταϊκού συστήματος «net metering» το οποίο χρηματοδοτείται από το Τέλος Κατανάλωσης στους τελικούς λογαριασμούς ηλεκτρισμού.

Κονδύλι ύψους €1.000.000 ετησίως: για ενεργειακή αναβάθμιση των κατοικιών – Σχέδιο Εξοικονομώ -Αναβαθμίζω στις Κατοικίες το οποίο το οποίο χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης.

5.2. Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας – Υπηρεσία Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας: €165.000,00 ετησίως

Κονδύλι ύψους €16.500.000 ετησίως: για το Σχέδιο Επιδότησης Διδάκτρων και Σίτισης Παιδιών ηλικίας μέχρι των 4ετών για ενίσχυση των οικογενειών με μικρά παιδιά, μέσω της επιδότησης υπηρεσιών φροντίδας εξαρτώμενων παιδιών ηλικίας μέχρι 4^{ων} ετών μέσω της απευθείας καταβολής στους βρεφονηπιακούς σταθμούς μέρους του μηνιαίου κόστους για τη φοίτηση των παιδιών τους (εθνικά κονδύλια 40% και συγχρηματοδότηση από το ΕΚΤ 60% του Προγράμματος Πολιτικής Συνοχής «ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027»).

Κονδύλι ύψους €42.000.000 περίπου ετησίως: για μηνιαία παροχή ΕΕΕ για δικαιούχους κάτω των 18 ετών και δικαιούχους κάτω των 18 ετών με αναπηρία, επίδομα παροχής στέγασης, καθώς και ανάγκες φροντίδας για ανήλικα ή/και παιδιά με αναπηρία (εθνικά κονδύλια).

Κονδύλι ύψους €118.000.000 περίπου ετησίως: για μηνιαία ή/και ετήσια παροχή επιδόματος τέκνου και μηνιαίου επιδόματος μονογονεϊκής οικογένειας (εθνικά κονδύλια).

5.3. Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας – Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας : €823.145.000

Κονδύλι ύψους €745.000 περίπου ετησίως: για κάλυψη έκτακτων αναγκών για οικογένειες με ανήλικα παιδιά με βάση τις διατάξεις του άρθρου 11 της νομοθεσίας για παροχή ΕΕΕ.

Κονδύλι ύψους €1.700.000 περίπου ετησίως: για λειτουργία Ιδιωτικής Παιδικής Στέγης για ασυνόδευτους ανήλικους (εθνικά κονδύλια €700.000 και συγχρηματοδότηση από το ΕΚΤ €1.000.000,00).

Κονδύλι ύψους €7.500.000 περίπου ετησίως: για φροντίδα και προστασία ανήλικων παιδιών (συμπεριλαμβανομένου και ασυνόδευτων ανήλικων) σε αναδοχή, σε Κρατικά ιδρύματα παιδικής προστασίας και ημιανεξάρτητη φροντίδα (εθνικά κονδύλια).

Κονδύλι ύψους €480.000 περίπου ετησίως: για τη λειτουργία του προγράμματος «Σπίτι της Γυναίκας» για ελεύθερη πρόσβαση όλων των γυναικών (και των ανήλικων παιδιών τους) θύματα βίας, χωρίς καμία διάκριση (εθνικά κονδύλια).

Κονδύλι ύψους €465.000 περίπου ετησίως: για τη λειτουργία του προγράμματος «Σπίτι του Παιδιού» για την παροχή όλου του φάσματος των αναγκαίων υπηρεσιών, κάτω από την ίδια στέγη, επιδιώκοντας την δικαιοσύνη με φιλικό προς το παιδί τρόπο, κατά τη διαχείριση περιπτώσεων σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, την ασφάλεια, την προστασία και την ευημερία του μέσω πολυθεματικής προσέγγισης (εθνικά κονδύλια).

Κονδύλι ύψους €17.400.000: για τη δημιουργία Πολυδύναμων Κέντρων για τα παιδιά και Κέντρα Φροντίδας Παιδιών και δομών κατ'οίκων για παιδιά, έφηβους με διαταραχές συμπεριφοράς και κοινωνικής ανάπτυξης για τα παιδιά (Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας).

Κονδύλι ύψους €48.000.000: για το Έργο «Αναδιάρθρωσης των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας» το οποίο υλοποιείται στο πλαίσιο του Προγράμματος Πολιτικής Συνοχής «ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027» με τη συγχρηματοδότηση της ΕΕ. Το Έργο περιλαμβάνει μεταξύ άλλων το πρόγραμμα «Κοινωνικός Λειτουργός της Γειτονιάς», διεξαγωγή μελέτης «Μεταρρύθμιση συστήματος παιδικής προστασίας στην Κύπρο, ανάγκη για δομές και προγράμματα», πρόσληψη επαγγελματιών για την ενίσχυση της διεπιστημονικής προσέγγισης στην παροχή υπηρεσιών και την παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών (Συνοδών) σε παιδιά υπό τη φροντίδα της ΔΥΚΕ των ΥΚΕ και σε παιδιά οικογενειών υψηλού κινδύνου, καθώς και σε άτομα με αναπηρία που διαμένουν σε Κρατικά Ιδρύματα των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας.

Κονδύλι ύψους €2.600.000: για το Έργο «Προϊκα του μωρού» για παροχή δωρεάν καθορισμένων βασικών καταναλωτικών αγαθών (εξοπλισμό, λευκά είδη, βρεφικές πάνες και είδη προσωπικής υγιεινής και φροντίδας για μωρά), καθώς και των Συνοδευτικών Μέτρων, για τη μείωση της υλικής στέρησης και τον περιορισμό του κινδύνου του κοινωνικού αποκλεισμού των επωφελούμενων οικογενειών και παιδιών. Δικαιούχοι είναι οι οικογένειες με παιδί / παιδιά μέχρι 2 ετών και οι οποίοι είναι δικαιούχοι Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος ή Λήπτες Δημόσιου Βοηθήματος, ή οικογένειες που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα υλικής στέρησης. Το Έργο εντάχθηκε στην νέα προγραμματική περίοδο ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027. Για το 2024 το κονδύλι ανέρχεται στα €3.000.000.

5.4. Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας – Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες: €60.500.000 ετησίως³⁶

Κονδύλι ύψους €5.000.000: για τη δημιουργία νέου κέντρου οικογενειακής παρέμβασης και στήριξης για τον Αυτισμό (Συγχρηματοδοτούμενο Έργο - ΕΚΤ).

Κονδύλι ύψους €10,500.000: για την περαιτέρω επέκταση του Συστήματος Αξιολόγησης Αναπηρίας (Συγχρηματοδοτούμενο Έργο – ΕΚΤ).

Κονδύλι ύψους €45.000.000: για την παροχή κοινωνικών παροχών και επιδόματα για Άτομα με Αναπηρίες (συμπεριλαμβανομένων και παιδιών με Αναπηρίες) (εθνικά κονδύλια).

---

³⁶ Το ποσό αφορά τον ευρύτερο πληθυσμό για Άτομα με αναπηρίες, περιλαμβανομένων και των παιδιών με αναπηρία.

5.5. Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας:

Εθνικό Κονδύλι για επιτροπή πρόνοιας, επιδόματα για γεύματα, επέκταση της δωρεάν και υποχρεωτικής προδημοτικής εκπαίδευσης ως την ηλικία των 6 ετών, καταβολή χαμηλών διδάκτρων ή εξαίρεση καταβολής διδάκτρων σε δημόσια νηπιαγωγεία.

Κονδύλι για Πρόγραμμα Δράσεις Σχολής και Κοινωνικής Ένταξης+ Συγχρηματοδοτούμενο Έργο – ΕΚΤ 60% και εθνικά κονδύλια).

Κονδύλι για την αντιμετώπιση της μαθησιακής απαξίωσης και της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου (Συγχρηματοδοτούμενο Έργο – Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης).

Κονδύλι για παροχή ολοκληρωμένης εργαλειοθήκης (Χρηματοδότηση της ΕΕ – Erasmus + KA3).

Κονδύλι για το Έργο «Σίτιση μαθητών/ριών που έχουν ανάγκη» (Συγχρηματοδοτούμενο Έργο – ΕΚΤ, εθνικά κονδύλια και τοπικοί χορηγοί).

Εθνικό Κονδύλι για την ειδική εκπαίδευση που αφορά στον εξοπλισμό νέων ειδικών μονάδων και αιθουσών ειδικής εκπαίδευσης, στη δημιουργία υποδομής, στην αγορά εκπαιδευτικού υλικού/εξοπλισμού, στην παροχή εξειδικευμένου εξοπλισμού σε μαθητές/μαθήτριες δημόσιων νηπιαγωγείων, δημοτικών και ειδικών σχολείων.

Εθνικό Κονδύλι για την ειδική εκπαίδευση που αφορά στην εργοδότηση σχολικών βοηθών/συνοδών για παιδιά με ειδικές ανάγκες Δημοτικής Εκπαίδευσης, μεταφορά παιδιών στα ειδικά σχολεία, μεταφορά παιδιών Δημοτικής Εκπαίδευσης που για διάφορους λόγους δεν είναι δυνατή η φοίτησή τους σε σχολείο της περιοχής στην οποία διαμένουν, οικονομική ενίσχυση των Συνδέσμων Γονέων Ειδικών Σχολείων.

5.6. Υπουργείο Εσωτερικών: €32.514.285

Κονδύλι ύψους €17.514.285,69: Στο πλαίσιο της νέας Προγραμματικής 2021-2027, υπάρχουν τρία έργα υπό σχεδιασμό σχετικά με τα ασυνόδευτα παιδιά. Επίσης στο πλαίσιο της Προγραμματικής 2014-2020 ένα ακόμη συνεχιζόμενο έργο το οποίο ολοκληρώθηκε το 2022:

1. Λειτουργία Ανοικτού Κέντρου Υποδοχής για Ασυνόδευτους Ανήλικους Υπηκόους Τρίτων Χωρών. Χρονοδιάγραμμα 11.2017-09.2022. Προϋπολογισμός €1.214.285, 69 ΠΠ 2014-2020.
2. Στο πλαίσιο της νέα ΠΠ 2021-2027 προκηρύχθηκε πρόσκληση υποβολής προτάσεων για Κέντρο Ασυνόδευτων Παιδιών με προϋπολογισμό 1,3 εκ. (για τρίτα έτη ξεκινώντας από Μάρτιο 2024)³⁷
3. Στο πλαίσιο της νέα ΠΠ 2021-2027 εγκρίθηκε ειδική δράση με προϋπολογισμό περίπου 15 εκ. (90% κοινοτική χρηματοδότηση) . Μέρος του προϋπολογισμού θα δοθεί για δημιουργία ημιανεξάρτητων δομών για ασυνόδευτους ανήλικους. Δεν ξέρουμε ακόμη εάν θα υλοποιηθεί το έργο και το υπόλοιπο για στελέχωση των ΥΚΕ με κηδεμόνες για ανήλικους.

Κονδύλι ύψους €15.000.000: για έργο ένταξης από Τοπικές Αρχές /ΜΚΟ με ομάδα στόχου τους Υπηκόους Τρίτης Χώρας (συμπεριλαμβανομένων και των ανήλικων παιδιών τους (Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης – TAME):

³⁷ Στο παρόν εκκρεμεί η διαδικασία υλοποίησης των έργων

1. Στο πλαίσιο της νέα ΠΠ 2021-2027 εγκρίθηκε ειδική δράση με προϋπολογισμό περίπου 15 εκ. (50% κοινοτική χρηματοδότηση) για δημιουργία κέντρου/κέντρων για ασυνόδευτους ανήλικους .Δεν ξέρουμε ακόμη εάν θα υλοποιηθεί το έργο.

5.7. Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος-Τμήμα Γεωργίας: €870.000

Κονδύλι ύψους €870.000: για παραχώρηση δωρεάν φρούτων, λαχανικών και γάλακτος σε μαθητές/μαθήτριες δημόσιων/ιδιωτικών δημοτικών σχολείων και δημόσιων/κοινοτικών νηπιαγωγείων σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας, τον Κυπριακό Οργανισμό Αγροτικών Πληρωμών (ΚΟΑΠ) και τον Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας (Χρηματοδότηση από την ΕΕ και εθνικά κονδύλια).

5.8. Υπουργείο Υγείας: €48.510.000

Κονδύλι ύψους €33.142,97: για υπηρεσίες Δημόσιας και Περιβαλλοντικής Υγείας του Υπουργείου Υγείας (εθνικά κονδύλια).

Κονδύλι ύψους € 486.769: για οδοντιατρική φροντίδα μέσω των Οδοντιατρικών Υπηρεσιών για παιδιά κάτω των 18 ετών και προληπτική οδοντιατρική φροντίδα για παιδιά ηλικίας κάτω των 12 ετών (εθνικά κονδύλια).

Κονδύλι ύψους €680.000: για υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων σε συνεργασία με τον Οργανισμό Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας (ΟΚΥΠΥ) του Υπουργείου Υγείας (Χρηματοδότηση από τον ΕΟΧ Νορβηγίας 2014-2021-εθνικά κονδύλια).

Κονδύλι ύψους €7.246.188: για υπηρεσίες των Επισκεπτών Υγείας και Σχολιατρικών Υπηρεσιών (εθνικά κονδύλια).

Κονδύλι ύψους €454.722: για υπηρεσίες Σχολιοδοντιατρικής Υπηρεσίας (εθνικά κονδύλια).

Κονδύλι ύψους €503.980: για νεογνικά ανιχνευτικά προγράμματα (εθνικά κονδύλια).

Κονδύλι ύψους €40.005,000: για ανέγερση Κέντρου Ψυχικής Υγείας – Αναβάθμιση προσφερόμενων υπηρεσιών σε συνεργασία με τον ΟΚΥΠΥ (εθνικά κονδύλια).

6. ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Τον Ιούνιο του 2024 συμπληρώνονται τρία χρόνια από την υιοθέτηση της Σύστασης του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Θέσπιση Ευρωπαϊκής Εγγύησης για τα Παιδιά» (2021/1004). Από τότε έχουν προωθηθεί σειρά δράσεων και πολιτικών που υποστηρίζουν πανευρωπαϊκά την εφαρμογή της Σύστασης. Όλα τα κράτη μέλη ανταποκρίθηκαν θετικά, ετοιμάζοντας και δημοσιοποιώντας τα Εθνικά Σχέδια Δράσης τους για τη Θέσπιση Ευρωπαϊκής Εγγύησης για τα Παιδιά.

Εντοπίζοντας σημαντικές διαφορές, τόσο στο τρόπο ετοιμασίας των ΕΣΔ, όσο και στην πολυμορφία ή στην απουσία στατιστικών δεικτών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας πέτυχε την έγκριση του πρώτου πλαισίου παρακολούθησης της σχετικής Σύστασης. Το πλαίσιο αυτό παρακολούθησης περιλαμβάνει δείκτες σε επτά ενότητες και χρησιμοποιήθηκε ως Οδηγός Στατιστικής Ανάλυσης κατά την ετοιμασία της παρούσας Έκθεσης (Πρώτη Διετής Έκθεση για την εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Δράσης).

Στόχος τόσο της Σύστασης, όσο και των ΕΣΔ και των εκθέσεων που ετοιμάστηκαν είναι η αποτελεσματική εφαρμογή της Σύστασης και στην ολιστική παρουσίαση των προγραμμάτων και των πολιτικών που έχουν στο επίκεντρο του το παιδί με παροχή υπηρεσιών που εξασφαλίζουν την υγιή ανάπτυξή του στους τομείς της υγείας, της εκπαίδευσης, της στέγασης και της φροντίδας.

Υπάρχουν συνεχείς προκλήσεις για τα Κράτη Μέλη για την πλήρη εφαρμογή της Σύστασης και την εξασφάλιση των κατάλληλων πολιτικών με επίκεντρο τους το παιδί. Μία από τις σημαντικότερες προκλήσεις είναι τα κενά στη συλλογή των στατιστικών στοιχείων που είναι διαθέσιμα στην Κύπρο, ώστε να μπορούν να εξειδικεύουν δράσεις για να βελτιώνουν τους εθνικούς τους στόχους που παραμένουν στοχοπροσηλωμένοι στην μείωση της παιδικής φτώχειας ή του κοινωνικού αποκλεισμού σε 32.000 μέχρι το 2030. Τα Κράτη μέλη θα πρέπει να πετύχουν την ομοιόμορφη συλλογή στατιστικών δεδομένων και τη συνεχή βελτίωση των δεικτών που περιγράφονται στην παρούσα έκθεση και να πετυχαίνουν τους ευρωπαϊκούς στόχους.

Η Κύπρος λαμβάνοντας υπόψη και τις Παρατηρήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Θέσπιση Εγγύησης για τα παιδιά συμπεριέλαβε στην παρούσα Έκθεση για πιο ολοκληρωμένη διάγνωση, βασισμένη στην ανάπτυξη κατάλληλων ποσοτικών και ποιοτικών στόχων, καθώς και σε στατιστικά στοιχεία και δείκτες που είναι διαθέσιμα ως προς την καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Σημειώνεται ότι στους δείκτες συμπεριλήφθηκαν και στατιστικά στοιχεία διαχωρισμένα ανά φύλο και ηλικία, όπου ήταν διαθέσιμα.

Η παρούσα έκθεση σχολιάζει και την ελεύθερη και δωρεάν πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες και πρόσβασης, εντούτοις παραμένει πρόκληση η μη συμπερίληψη βασικών τιμών ή και τιμών-στόχων που πρέπει να επιτευχθούν όσο αφορά τα παιδιά που θα πρέπει να προσεγγιστούν με τα αντίστοιχα μέτρα.

Επιπρόσθετα, γίνεται αναφορά σε αριθμό άλλων οριζόντιων δράσεων στη βάση άλλων Εθνικών Στρατηγικών, τα οποία ενεργούν ως συμπληρωματικά, διευκολύνοντας την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για τα Παιδιά στην Κύπρο, ήτοι το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά στην Κύπρο 2021-2030 και του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Αναπηρία.

Τέλος, με την παρούσα Έκθεση προωθείται η ενεργός συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων (Υπουργεία, Τμήματα, Υπηρεσίες, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις) για οριζόντια ολιστική αντιμετώπιση όλων των προκλήσεων που αφορούν το παιδί.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην παρούσα Έκθεση έγινε προσπάθεια συμπερίληψης κενών και ελλείψεων που είχαν εντοπιστεί και σχολιαστεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Θέσπιση Ευρωπαϊκής Εγγύησης για τα παιδιά. Η συγγραφή της παρούσας Έκθεσης πραγματοποιήθηκε στη βάση του ενιαίου περιγράμματος που ετοιμάστηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, παρέχοντας τη δυνατότητα εξαγωγής συγκριτικών αποτελεσμάτων για όλα τα Κράτη Μέλη. Τούτο λεχθέντος, προωθούνται κοινές δράσεις/πρακτικές/πολιτικές για περαιτέρω βελτίωση με γνώμονα το συμφέρον του παιδιού.

Στο τομέα της Προσχολικής Αγωγής και Φροντίδας περιγράφεται αναλυτικά το Σχέδιο Επιδότησης Διδάκτρων και Σίτισης Παιδιών ηλικίας μέχρι 4 ετών ως απάντηση στην πρόκληση της Κύπρου να βελτιώσει τους δείκτες για τους Αναθεωρημένους Στόχους της Βαρκελώνης για το 2030 για κάλυψη του

ποσοστού 45% στη συμμετοχή των παιδιών κάτω των 3 ετών και ποσοστό 96% συμμετοχή των παιδιών 3 ετών και μέχρι την ηλικία υποχρεωτικής εκπαίδευσης, ενώ αναμένονται θετικές εξελίξεις με την ετοιμασία του «Εθνικού Πλαισίου Ποιότητας για την Προσχολική Φροντίδα και Εκπαίδευση» στην Κύπρο, αλλά και τη δημιουργία πολυδύναμων Κέντρων για τα παιδιά και Κέντρα Φροντίδας Παιδιών, μέτρα που αναμένεται να βελτιώσουν περαιτέρω τη συμφιλίωση της επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής και βελτίωση του δημογραφικού προβλήματος της Κύπρου.

Στο τομέα της Εκπαίδευσης και σχολικές δραστηριότητες, περιγράφονται θετικά μέτρα με προγράμματα για την αντιμετώπιση της μαθησιακής απαξίωσης και της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, και το πρόγραμμα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας σε μαθητές/μαθήτριες με μεταναστατευτικό υπόβαθρο με στόχο την εξειδικευμένη προσφορά στην ομάδα στόχου των παιδιών με μεταναστευτικό υπόβαθρο, περιλαμβανομένων και των ασυνόδευτων ανήλικων που ζουν στην Κύπρο.

Στο τομέα του Υγιεινού Γεύματος κάθε σχολική μέρα παρουσιάζονται τα επιδόματα για γεύματα που παρέχονται στα Προαιρετικά Ολοήμερα Σχολεία και το Έργο «Σίτισης μαθητών/ριών που έχουν ανάγκη» σε μία προσπάθεια εξασφάλισης ενός υγιεινού γεύματος για κάθε μαθητή/μαθήτρια κάθε σχολική μέρα.

Περαιτέρω, στα θέματα Υγείας η Κύπρος με τη πλήρη λειτουργία του Γενικού Συστήματος Υγείας (ΓεΣΥ) κατάφερε να προσφέρει ισότιμη πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας για όλους τους πολίτες, καθώς το δικαίωμα στην υγεία εντός του ΓεΣΥ είναι ανεξάρτητο από την καταβολή εισφορών, ενώ πρωτοπόρο θεωρείται η Δημιουργία Κέντρου για Παιδιά με νευροαναπτυξιακές διαταραχές, το οποίο θα είναι μοναδικό στο είδος του στο δημόσιο τομέα με την άμεση συνεργασία όλων των ειδικών στα πλαίσια ολιστικής αντιμετώπισης των προβλημάτων που παρουσιάζουν τα παιδιά που θα παραπέμπονται στο Κέντρο.

Στο τομέα Υγιεινής Διατροφής περιγράφονται θετικά η υποστήριξη της πρόσβασης των παιδιών σε υγιεινά γεύματα και εκτός των σχολικών ημερών και τα προγράμματα για την προώθηση της υγιεινής διατροφής που εφαρμόζονται στα δημοτικά σχολεία.

Επιπλέον στο τομέα της Επαρκούς Στέγασης, σημειώνεται η δυνατότητα παροχής επιδόματος στέγασης σε κάθε άτομο που δεν διαθέτει επαρκείς πόρους συντήρησης, μέσω του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος με στόχο τη διασφάλιση ενός ελάχιστου κοινωνικά αποδεκτού επιπέδου διαβίωσης για τα άτομα και τις οικογένειες που διαμένουν νόμιμα στην Κυπριακή Δημοκρατία, στη βάση των προνοιών της σχετικής νομοθεσίας, ενώ παρέχεται και ειδική διατίμηση ηλεκτρισμού με Κώδικα 08 σε συγκεκριμένες κατηγορίες ευάλωτων πελατών ηλεκτρικής ενέργειας.

Εν κατακλείδι, οι δράσεις που εμπεριέχονται στην παρούσα Έκθεση, σε συνδυασμό με τις καλές πρακτικές που περιγράφονται συμβάλλουν στην βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών, σε τομείς που εντοπίστηκαν κενά ή ελλείψεις για τα παιδιά κάτω των 18 ετών.

Η Έκθεση ολοκληρώνεται με την παρουσίαση τριών καλών πρακτικών βελτίωσης της ποιότητας των παιδιών στην Κύπρο που αφορούν στο Σχέδιο Επιδότησης Διδάκτρων και Σίτισης Παιδιών μέχρι 4^{ων} ετών, την Αγωγή στοματικής υγείας και δωρεάν οδοντιατρική περίθαλψη για όλα τα παιδιά ηλικίας 11 ετών στην Κύπρο που φοιτούν σε Δημοτικά Σχολεία (δημόσια και

ιδιωτικά σχολεία) και τη λειτουργία τμημάτων μέσω των Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας για Παιδιά και Εφήβους στην Κύπρο.

7.1. Σχέδιο Επιδότησης Διδάκτρων και Σίτισης Παιδιών μέχρι 4ων ετών

Το «Σχέδιο Επιδότησης Διδάκτρων και Σίτισης Παιδιών μέχρι 4^{ων} ετών» που υλοποιείται από την Υπηρεσία Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας προβλέπει για την παροχή επιδόματος για υπηρεσίες ποιοτικής φροντίδας και εκπαίδευσης παιδιών ηλικίας μέχρι και 4^{ων} ετών, με ιδιαίτερα αυξημένο ποσό επιδότησης για παιδιά ηλικίας μέχρι και 2 ετών που είναι η ηλικιακή ομάδα με ιδιαίτερα χαμηλό ποσοστό συμμετοχής στην τυπική εκπαίδευση και στηρίζει τη δημογραφική πολιτική του κράτους, την ανάπτυξη της ισότητας και της κοινωνικής δικαιοσύνης προς όλα τα παιδιά, τη συμφιλίωση του οικογενειακού και επαγγελματικού βίου και την επίτευξη των αναθεωρημένων στόχων της Βαρκελώνης 2022, για τη συμμετοχή των παιδιών στην τυπική εκπαίδευση.

Σύμφωνα με τις πρόνοιες του Σχεδίου, από τον Σεπτέμβριο 2022 μέσω της Υπηρεσίας Διαχείρισης Επιδομάτων επιδοτούνται μέχρι και 80% τα δίδακτρα και σίτιση παιδιών για οικογένειες που έχουν εγκριθεί για Επίδομα Τέκνου με βάση τους περί Παροχής Επιδόματος Τέκνου Νόμους για το έτος εντός του οποίου αρχίζει η σχολική χρονιά, με παιδιά εκ των οποίων τουλάχιστο ένα να είναι ηλικίας μέχρι 4 ετών κατά την έναρξη της σχολικής χρονιάς, με ετήσιο οικογενειακό εισόδημα για το προηγούμενο ημερολογιακό έτος που να μην υπερβαίνει τα όρια που έχουν καθορισθεί.

Το Σχέδιο εγκρίθηκε για πρώτη φορά τον 7/2022 και εφαρμόστηκε τη σχολική χρονιά 2022-2023 με σημαντική επένδυση 12 εκ. ευρώ ετησίως (αύξηση σε 16 εκατομμύρια. ετησίως από τη σχολική χρονιά 2023-24 λόγω επέκτασης του προγράμματος) και συγχρηματοδοτείται κατά το 60% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) του Προγράμματος Πολιτικής Συνοχής «ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027».

Ο αριθμός των δυνητικά δικαιούχων ανήλθε στις 15.000 παιδιά για την πρώτη χρονιά εφαρμογής και ο αριθμός αυτός αυξήθηκε σε 21.500 με την επέκταση του Σχεδίου από το 2023-2024. Προβλέπει την παροχή μηνιαίου επιδόματος που καλύπτει μέχρι και 80% του κόστους για υπηρεσίες ποιοτικής φροντίδας και εκπαίδευσης παιδιών ηλικίας μέχρι και των 4 ετών, με ιδιαίτερα αυξημένο μέγιστο ποσό επιδότησης για παιδιά ηλικίας μέχρι και 2 ετών που είναι η ηλικιακή ομάδα με ιδιαίτερα χαμηλό ποσοστό συμμετοχής στην τυπική εκπαίδευση και στηρίζει τη δημογραφική πολιτική του κράτους, την ανάπτυξη της ισότητας και της κοινωνικής δικαιοσύνης προς όλα τα παιδιά, τη συμφιλίωση του οικογενειακού και επαγγελματικού βίου και την επίτευξη των αναθεωρημένων στόχων της Βαρκελώνης 2022, για τη συμμετοχή των παιδιών στην τυπική εκπαίδευση.

Κατά το πρώτο έτος εφαρμογής του Σχεδίου καταβλήθηκαν συνολικά δαπάνες ύψους €11.943.846 (9/2022-8/2023) με τη συμμετοχή 7.792 δικαιούχων παιδιών.

Κατά το 2^ο τρέχον έτος εφαρμογής του Σχεδίου, αυτό έχει επεκταθεί και καλύπτει περί τις 10.550 δικαιούχα παιδιά που αντιστοιχούν σε 52% των δυνητικά δικαιούχων παιδιών, περιλαμβάνοντας όλα τα παιδιά που ανήκουν στα πρώτα 5 δεκατημόρια της εισοδηματικής κατανομής. Ο προϋπολογισμός για το σχολικό έτος 2023-24 είναι 16,5 εκ. ευρώ και η δαπάνη για την περίοδο 9/2023 – 12/2023 ήταν €5.882.935.

Από την εφαρμογή και την αξιολόγηση του Σχεδίου διαπιστώνεται ότι οι αρχικοί στόχοι επιτεύχθηκαν σε μεγάλο βαθμό καθώς βάσει αιτήσεων που υποβλήθηκαν από γονείς και εγκρίθηκαν, περί το 49% των δυνητικά δικαιούχων συμμετείχαν κατά το πρώτο έτος εφαρμογής και το ποσοστό αυτό αυξάνεται στο 52% των δυνητικά δικαιούχων στο 2^ο έτος, δηλαδή 10.550 παιδιά συνολικά επωφελούνται από το Σχέδιο.

Σημειώνεται ότι στην πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις επενδυτικές προτεραιότητες της Κύπρου για την περίοδο 2021-2027 των Ταμείων Συνοχής, που περιλαμβάνεται στην Έκθεση για την Κύπρο, έχει περιληφθεί σχετική επενδυτική προτεραιότητα «αύξηση της προσφοράς οικονομικά προσιτής και ποιοτικής προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας», σύσταση η οποία επαναλαμβάνεται ανελλιπώς στο πλαίσιο των ανά χώρα συστάσεων του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου καθώς η συγκεκριμένη επένδυση αντανάκλα σημαντικά σε μια σειρά από τους υπό παρακολούθηση δείκτες για:

- Υποστήριξη ευρύτερης δημογραφικής πολιτικής του κράτους
- Μείωση του κινδύνου φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και ειδικότερα καθόσον αφορά την παιδική φτώχεια.
- Αύξηση του ποσοστού παιδιών που φοιτούν σε εγγεγραμμένες δομές ημερήσιας παιδικής φροντίδας, επιτυγχάνοντας και υπερβαίνοντας τους αναθεωρημένους στόχους της Βαρκελώνης για 45% των παιδιών μέχρι 3 ετών.
- Ενίσχυση Κοινωνικής Δικαιοσύνης ως προς την πρόσβαση σε υπηρεσίες παιδικής φροντίδας για όλα τα παιδιά της ομάδας στόχου.
- Διάρρηξη του δια-γενεαλογικού κύκλου της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού μέσω έγκαιρων και σημαντικών επενδύσεων στα παιδιά.
- Συμφιλίωση οικογενειακού και επαγγελματικού βίου.
- Ένταξη ανέργων στην αγορά εργασίας οι οποίοι επιβαρύνονται με τη φροντίδα εξαρτώμενων μελών (παιδιών) της οικογένειάς τους, κυρίως γυναίκες.
- Αύξηση ποσοστού συμμετοχής αδρανούς εργατικού δυναμικού στην αγορά εργασίας.
- Παραμονή εργατικού δυναμικού στην αγορά εργασίας.
- Απόκτηση ή και αύξηση εισοδήματος λόγω ένταξης στην αγορά εργασίας.
- Αντιμετώπιση της μέχρι σήμερα αδήλωτης εργασίας στον κλάδο της παροχής φροντίδας σε παιδιά, η οποία σε πολλές περιπτώσεις υπολείπεται και ποιοτικά.
- Αύξηση της παροχής προσβάσιμων, προσιτών, ευέλικτων και ποιοτικών υπηρεσιών παιδικής φροντίδας για παιδιά ηλικίας μέχρι 4 ετών.
- Διασφάλιση ικανοποιητικών επιπέδων φροντίδας και εκπαίδευσης προς όλα τα παιδιά.

Σημειώνεται ότι το Σχέδιο θα συνεχιστεί και με μετά το 2025 ως έχει, με δαπάνη περί τα 16,5 εκατομμύρια ετησίως.

7.2. Αγωγή στοματικής υγείας και δωρεάν οδοντιατρική περίθαλψη για όλα τα παιδιά ηλικίας 11 ετών στην Κύπρο που φοιτούν σε Δημοτικά Σχολεία (δημόσια και ιδιωτικά σχολεία)

Η Αγωγή στοματικής υγείας και δωρεάν οδοντιατρική περίθαλψη αφορά πρόγραμμα των Οδοντιατρικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Υγείας που απευθύνεται σε όλα τα παιδιά σχολικής ηλικίας 11 ετών στην Κύπρο ανεξαρτήτως εθνικότητας ή περιοχής διαμονής.

Το πρόγραμμα υλοποιείται σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας και τον Παγκύπριο Οδοντιατρικό Σύλλογο. Στους στόχους του περιλαμβάνονται τα ακόλουθα μέτρα:

- Παροχή εκπαίδευσης στοματικής υγείας σε όλα τα παιδιά που περιλαμβάνει επίδειξη των σωστών τεχνικών βουρτσίσματος, διατροφικές συμβουλές και διάδοση ενημερωτικών φυλλαδίων,.
- Προσφορά οδοντιατρικής εξέτασης σε όλα τα παιδιά της Ε τάξης του Δημοτικού Σχολείου (παιδιά 11 ετών- περίπου 8.000 παιδιά) από κυβερνητικούς οδοντιάτρους υπό την προϋπόθεση ότι οι γονείς ή οι κηδεμόνες τους δώσουν γραπτή συγκατάθεση. Η εξέταση πραγματοποιείται στους χώρους του σχολείου με χρήση καθρεφτών και ανιχνευτών μιας χρήσης σύμφωνα με τις οδηγίες του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ).
- Μετά την εξέταση οι γονείς/κηδεμόνες λαμβάνουν επιστολή και μήνυμα (sms) που τους ενημερώνει για την κατάσταση της στοματικής υγείας των παιδιών τους και εάν χρειάζεται κάποια θεραπεία. Σε περίπτωση που εντοπιστούν στοματολογικά προβλήματα, δίνεται η δυνατότητα στα παιδιά να λάβουν δωρεάν οδοντιατρική περίθαλψη από συμμετέχοντα στο πρόγραμμα ιδιωτικό οδοντίατρο της επιλογής τους. Τα έξοδα της θεραπείας καλύπτονται από τον προϋπολογισμό των Δημόσιων Οδοντιατρικών Υπηρεσιών με βάση τον κρατικό τιμοκατάλογο.
- Προϋπολογισμός (κόστος προγράμματος): 150.000€ (περιλαμβάνεται η αποζημίωση ιδιωτών οδοντιάτρων).

Η Οδοντιατρική Υπηρεσία τηρεί στατιστικά στοιχεία σχετικά με:

α) αριθμό παιδιών των οποίων οι γονείς/κηδεμόνες έχουν δώσει τη συγκατάθεσή τους να εξεταστούν,

β) αριθμό μαθητών/τριών που διαπιστώθηκε ότι έχουν στοματικά προβλήματα και παραπέμφθηκαν για δωρεάν θεραπεία,

γ) αριθμό παιδιών που έλαβαν δωρεάν οδοντιατρική περίθαλψη,

δ) μέσο κόστος περίθαλψης ανά μαθητή/μαθήτρια,

ε) αριθμό ιδιωτών οδοντιάτρων που συμμετείχαν στο πρόγραμμα και

στ) ετήσιο συνολικό κόστος,

Παράλληλα, οι Οδοντιατρικές Υπηρεσίες προχωρούν σε δειγματοληπτικό έλεγχο των παιδιών που ζήτησαν οδοντιατρική θεραπεία για να επιβεβαιωθεί ότι πραγματοποιήθηκε η απαραίτητη θεραπεία.

7.3. Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας για Παιδιά και Εφήβους στην Κύπρο

Οι Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας του Οργανισμού Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας (ΟΚΥΠΥ) λειτουργούν Διεπιστημονικά Τμήματα Εξωτερικών Ιατρείων σε όλες τις κύριες περιφέρειες της Κύπρου, Ιατρείο Εφήβων σε Νοσοκομείο Μητέρας-Παιδιού (Νοσοκομείο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος III), Πολυεπιστημονικό Κέντρο Ανίχνευσης και Πρώιμης Παρέμβασης του Αυτιστικού Φάσματος Διαταραχές και Ειδικό Πολυεπιστημονικό Κέντρο Διατροφικών Διαταραχών Παιδιών και Εφήβων. Τα δύο τελευταία κέντρα, καθώς και η εσωτερική κλινική, έχουν θεωρηθεί ως υπηρεσίες Ορθής Πρακτικής.

Όλα τα παιδιά και οι έφηβοι που επισκέπτονται τις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας για Παιδιά και Εφήβους στην Κύπρο, έχουν ίση πρόσβαση στις υπηρεσίες, σχετικά με την έγκαιρη διάγνωση και θεραπεία ασθενειών και αναπτυξιακών προβλημάτων. Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι, οι αιτούντες άσυλο και/ή τα παιδιά με προέλευση μεταναστών δεν χρεώνονται από το σύστημα. Το ίδιο ισχύει για τους ανθρώπους που εγκαταλείπουν την Ουκρανία.

Το Inpatient Clinic αναπτύσσεται σύμφωνα με διεθνή πρωτόκολλα, προσφέροντας ένα θεραπευτικό περιβάλλον και βασίζεται στις αρχές της Οικογενειακής Θεραπείας. Προσφέρει επίσης, εξειδικευμένη Οικογενειακή Θεραπεία για Διατροφικές Διαταραχές με βάση το μοντέλο Maudsley.

Το Κέντρο Διατροφικών Διαταραχών Παιδιών και Εφήβων προσφέρει, επίσης, θεραπευτικά προγράμματα βασισμένα στην Οικογενειακή Θεραπεία για Διατροφικές Διαταραχές για παιδιά και εφήβους με βάση το Μοντέλο Maudsley και επίσης Θεραπεία Αποδοχής και Δέσμευσης (ACT).

Το Κέντρο Ανίχνευσης και Πρώιμης Παρέμβασης Διαταραχών Αυτιστικού Φάσματος χρηματοδοτήθηκε από τις Ευρωπαϊκές Νορβηγικές Επιχορηγήσεις και είναι νεοσύστατο και λειτουργεί επί του παρόντος.

8. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.

Το ΕΕΕ στοχεύει στη διασφάλιση ενός ελάχιστου κοινωνικά αποδεκτού επιπέδου διαβίωσης για τα άτομα και τις οικογένειές τους που διαμένουν νόμιμα στην Κυπριακή Δημοκρατία, εφόσον πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις της νομοθεσίας. Ειδικότερα, κάθε πρόσωπο του οποίου το εισόδημα και οι λοιποί οικονομικοί πόροι δεν επαρκούν για την κάλυψη των βασικών και ειδικών αναγκών του, όπως ορίζονται από τη σχετική νομοθεσία, καθώς και κάθε άτομο με αναπηρία, ανεξαρτήτως ηλικίας, υπό την προϋπόθεση ότι η αναπηρία του είναι πιστοποιημένη από το Σύστημα Αξιολόγησης Αναπηρίας μπορεί να υποβάλει αίτηση για το ΕΕΕ.

Το επίδομα αλλάζει ανάλογα με το εισόδημα του αιτητή και ανάλογα με τα μέλη της οικογένειας και τις ειδικές ανάγκες τους.

Το ποσό που παρέχεται ως βασικές ανάγκες του ΕΕΕ αποτελείται από:

α) Το μηνιαίο ποσό που αντιστοιχεί στις ανάγκες διαβίωσης του αιτούντος/δικαιούχου περιλαμβάνεται στο ελάχιστο καλάθι διαβίωσης ως εξής:

- €480 για τον αιτητή-δικαιούχο
- €240 για τη σύζυγο και για κάθε μέλος της οικογένειας άνω των 14 χρόνων
- €144 για κάθε μέλος της οικογένειας κάτω των 14 χρόνων

β) Υπάρχουν επίσης ορισμένες πρόσθετες πληρωμές για έκτακτες ανάγκες και ανάγκες για φροντίδα και βοήθεια ή εάν πιστοποιηθεί η αναπηρία των δικαιούχων.

γ) Επιπλέον, με βάση την οικεία νομοθεσία, άτομα με αναπηρία οποιασδήποτε ηλικίας μπορούν να υποβάλουν αίτηση για παροχή ΕΕΕ και ανάγκες φροντίδας ως ξεχωριστή μονάδα, νοουμένου ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις της νομοθεσίας, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα εισοδήματα της οικογενειακής μονάδας τους.

Το Υφυπουργείο παραχωρεί επίσης, επιδόματα τέκνου (σε μηνιαία ή ετήσια βάση ανάλογα με τον αριθμό τέκνων) και επίδομα Μονογονεϊκής Οικογένειας.

Το επίδομα τέκνου χορηγείται στην οικογένεια μόνο για τον αριθμό των άγαμων και εξαρτώμενων τέκνων που ζουν με την οικογένεια κάτω από την ίδια στέγη. Το ποσό του επιδόματος τέκνου σχετίζεται με τον αριθμό των τέκνων της οικογένειας, καθώς και με το ακαθάριστο ετήσιο εισόδημα της οικογένειας που συγκεντρώθηκε εντός του προηγούμενου ημερολογιακού έτους. Στις οικογένειες με ένα ή δύο εξαρτώμενα τέκνα το επίδομα καταβάλλεται σε ετήσια δόση, ενώ οι σε οικογένειες με τρία ή περισσότερα εξαρτώμενα τέκνα καταβάλλεται σε μηνιαία βάση.

Κάθε οικογένεια που έχει νόμιμη και συνεχή διαμονή στις περιοχές όπου η Δημοκρατία ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο, κατά τα πέντε, τουλάχιστον, έτη που προηγούνται της υποβολής της αίτησης, δικαιούται επίδομα τέκνου για τα εξαρτώμενα τέκνα της που ζουν κάτω από την ίδια στέγη, εφόσον το οικογενειακό της εισόδημα εμπίπτει στα εισοδηματικά κριτήρια που καθορίζονται στο Παράρτημα του περί Παροχής Επιδόματος Τέκνου Νόμου.

Στις μονογονεϊκές οικογένειες, οι οποίες δικαιούνται επίδομα τέκνου, καταβάλλεται επίδομα μονογονεϊκής οικογένειας, όπως καθορίζεται στο Παράρτημα του περί Παροχής Επιδόματος Τέκνου Νόμου, νοουμένου ότι η

οικογένεια αυτή έχει τη νόμιμη και συνεχή διαμονή της στις περιοχές όπου η Δημοκρατία ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο, κατά τα πέντε, τουλάχιστον, έτη που προηγούνται της υποβολής της αίτησης κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης για καταβολή επιδόματος, σύμφωνα με τις διατάξεις του εν λόγω Νόμου.

Επιπλέον Συνοδευτικά Μέτρα σε Οικογένειες που λαμβάνουν Επίδομα τέκνου για τρία ή περισσότερα τέκνα:

Το Υπουργικό Συμβούλιο στις 18 Μαΐου 2023 ενέκρινε την παραχώρηση εφάπαξ ποσού ως επιπρόσθετη ενίσχυση σε οικογένειες με τρία ή περισσότερα εξαρτώμενα τέκνα που λαμβάνουν επίδομα τέκνου, για αντιμετώπιση των πληθωριστικών πιέσεων και για σκοπούς κάλυψης μέρους των εξόδων κατά τη θερινή περίοδο.

Παραχώρηση θερινού εφάπαξ ποσού για το έτος 2023 σε όσες οικογένειες λαμβάνουν επίδομα τέκνου για τρία ή περισσότερα εξαρτώμενα τέκνα. Ο συνολικός αριθμός δικαιούχων / οικογενειών ήταν 7.853 με συνολική δαπάνη €1.943.070,00.

Για οικογένειες με τρία παιδιά, παραχωρήθηκαν €70 για κάθε παιδί και για οικογένειες με τέσσερα παιδιά παραχωρείται €100 για κάθε παιδί. Της εφάπαξ χορηγίας, αφορούσε πέραν των 25.000 παιδιών.

Τον Δεκέμβριο του 2023, παραχωρήθηκε έκτακτο Χριστουγεννιάτικο Δώρο στις ίδιες κατηγορίες δικαιούχων και κατά τον ίδιο τρόπο που παραχωρήθηκε για το 2022, σύμφωνα με την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με αρ. 94.076 και ημερομηνία 30/11/2022. Συγκεκριμένα στους δικαιούχους του Επιδόματος Μονογονεϊκής Οικογένειας, οι οποίοι δεν είναι δικαιούχοι ΕΕΕ ή Δημοσίου Βοηθήματος, παραχωρήθηκε ποσό ύψους €100, νοουμένου ότι το ακαθάριστο εισόδημα της οικογένειας για το 2022, όπως αυτό υπολογίστηκε βάσει του περί Παροχής Επιδόματος Τέκνου Νόμου, δεν υπερβαίνει τις €19.500,00 και το ύψος των καταθέσεων, βάσει των τελευταίων στοιχείων που τηρούνται στο Μητρώο Κοινωνικών Παροχών, δεν υπερβαίνει τις €10.000,00. Συγκεκριμένα το έκτακτο Χριστουγεννιάτικο Δώρο παραχωρήθηκε σε 4.561 δικαιούχους με συνολική δαπάνη €456.100,00.

Τόσο το ύψος του Επιδόματος Τέκνου όσο και το ύψος του Επιδόματος Μονογονεϊκής Οικογένειας αναπροσαρμόζονται κάθε 1^η Ιανουαρίου εκάστου επόμενου έτους, κατά το ποσοστό αύξησης του μέσου όρου της Αυτόματης Τιμαριθμικής Αναπροσαρμογής (ΑΤΑ) κατά το τελευταίο έτος, σε σύγκριση με το μέσο όρο του δείκτη αυτού κατά το αμέσως προηγούμενο έτος.

Άρθρο 11 του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος (ΕΕΕ) – Κάλυψη έκτακτων αναγκών

Ανεξάρτητα από τις διατάξεις της νομοθεσίας του ΕΕΕ, ο Υφυπουργός δύναται να παρέχει βοήθεια σε πρόσωπο το οποίο δεν λαμβάνει μηνιαίο ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα και βρίσκεται σε εξαιρετικά επείγουσα ή-και έκτακτη ανάγκη ως αποτέλεσμα προσωπικών περιστάσεων ή απροσδόκητης ή έκτακτης κατάστασης εφόσον οι ανάγκες αυτές δεν καλύπτονται από άλλους κρατικούς πόρους ή από άλλη πηγή.

Είδος Επιδόματος	Ομάδα στόχος (ορισμός και μέγεθος)	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης	Διατεθειμένοι οικονομικοί πόροι και η πηγή χρηματοδότησης
Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα (ΕΕΕ)	<p>Οικογένειες με ανήλικα</p> <p>Ανήλικα με Αναπηρίες</p> <p>Στις 31/12/2023 υπήρχαν 2370 ανήλικα άτομα με Αναπηρία που λάμβαναν ΕΕΕ ως δικαιούχοι, ανεξαρτήτως εισοδηματικών και περιουσιακών στοιχείων οικογένειας.</p> <p>Επιπρόσθετα, 2901 ανήλικοι λάμβαναν ΕΕΕ για τις βασικές τους ανάγκες ή και τις ανάγκες στέγασης ως εξαρτώμενοι των γονέων τους οι οποίοι είναι δικαιούχοι ΕΕΕ.</p>	ΥΔΕΠ	Υλοποιείται	<p>Εθνικοί Πόροι</p> <p>2023: Καταβλήθηκαν €41.721.817 για ανήλικους δικαιούχους (ΑμεΑ) και για ανήλικους εξαρτώμενους των γονέων τους οι οποίοι είναι δικαιούχοι ΕΕΕ</p>
<p>Επίδομα Τέκνου και Μονογονεϊκής Οικογένειας.</p> <p>Στις οικογένειες με ένα ή δύο εξαρτώμενα τέκνα το επίδομα καταβάλλεται σε ετήσια δόση, ενώ σε οικογένειες με τρία ή περισσότερα εξαρτώμενα τέκνα καταβάλλεται σε μηνιαία βάση.</p>	<p>Ομάδα στόχου:</p> <p>Κάθε οικογένεια που έχει νόμιμη και συνεχή διαμονή στις περιοχές όπου η Δημοκρατία ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο, κατά τα πέντε (5), τουλάχιστον, έτη που προηγούνται της υποβολής της αίτησης, δικαιούται επίδομα τέκνου για τα εξαρτώμενα τέκνα της που ζουν κάτω από την ίδια στέγη, εφόσον το οικογενειακό της εισόδημα εμπίπτει στα εισοδηματικά κριτήρια που καθορίζονται στο Παράρτημα του Περί Παροχής Επιδόματος Τέκνου Νόμου.</p>	ΥΔΕΠ	Υλοποιείται	<p>Εθνικοί πόροι</p> <p>Ποσά που καταβλήθηκαν και αριθμός οικογενειών κατά το 2023 (Επίδομα Τέκνου): Δικαιούχοι: 59.452 Ποσό: €79.666.048</p> <p>Ποσά που καταβλήθηκαν και αριθμός οικογενειών κατά το 2023: (Επίδομα Μονογονεϊκής οικογένειας):</p> <p>Δικαιούχοι: 11.511 Ποσό: € 38.624.025</p>

9. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II:

Δείκτες για την παρακολούθηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τη θέσπιση Ευρωπαϊκής Εγγύησης για τα παιδιά, Κύπρος 2024

A/A	Indicators Δείκτες	Indicators' names in Greek Ονόματα δεικτών στα Ελληνικά	Source Πηγή	Latest year available for Cyprus Το τελευταίο έτος διαθέσιμο για την Κύπρο	Previous years for Cyprus Προηγούμενα έτη για την Κύπρο			
					2021	2020	2019	
Monitoring of the size of the population of "children in need" <i>Παρακολούθηση του μεγέθους του πληθυσμού των "παιδιών που έχουν ανάγκη"</i>								
1	Share and Number of children (<18) at risk of poverty or social exclusion (AROPE)	Ποσοστό και αριθμός παιδιών (<18) που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROPE)	Eurostat	2022 Total Σύνολο: 18,1%, 31.000 Males/ Άρσεν: 18,0%, 16.000 Females/ Κορίτσα: 18,2%, 16.000	Total Σύνολο: 19,2%, 33.000 Males/ Άρσεν: 18,4%, 16.000 Females/ Κορίτσα: 20,0%, 17.000	Total Σύνολο: 19,0%, 33.000 Males/ Άρσεν: 18,7%, 17.000 Females/ Κορίτσα: 19,2%, 16.000	Total Σύνολο: 20,3%, 35.000 Males/ Άρσεν: 19,5%, 17.000 Females/ Κορίτσα: 21,2%, 18.000	2022 24,7%
2	Share and Number of children (<18) AROPE, broken down by components (monetary poverty, severe material and social deprivation, living in households with very low work intensity)	Ποσοστό και αριθμός παιδιών (<18) AROPE, καταναμημένα ανά συνιστώσα (χρηματική φτώχεια, σοβαρή υλική και κοινωνική στέρηση, διαβίωση σε νοικοκυριά με χαμηλή ένταση εργασίας)	Eurostat	2022 AROP: 14,9% (M:13,8%, F: 15,9%) SMSD: 4,4% (M:4,6%, F:4,2%) LWI: 2,5% (M:3,1%, F:1,8%)	AROP: 15,8 % SMSD: 4,2% LWI: 4,8%	AROP: 16,1 % SMSD: 6,4% LWI: 3,9%	AROP: 16,7 % SMSD: 5,8% LWI: 5,4%	2022 AROP: 19,3 % SMSD: 8,4% LWI: 7,6%
3	Relative median at-risk-of-poverty gap for children (<18) in % of the AROP threshold	Χάσμα σχετικού κινδύνου κίνδυνο φτώχειας για τα παιδιά (<18) στο % του ορίου κίνδυνο φτώχειας	Eurostat	2022 18,1%	16,70%	18,70%	16,10%	2022 24,4%
4	Share of children (<16) with limitations due to health problems	Ποσοστό παιδιών (<16) με περιορισμούς λόγω προβλημάτων υγείας	Eurostat	2021 2%				2021 4,4%
5	Share of AROPE children (<18) with at least one parent born outside the EU	Ποσοστό AROPE παιδιών (<18) με τουλάχιστον έναν γονέα γεννημένο εκτός της ΕΕ	Eurostat	2020 40,2%				2020 25,0%
6	Share of AROPE children (<18) living in a single-parent household	Ποσοστό AROPE παιδιών (<18) που ζουν σε μονογονεϊκή οικογένεια	Eurostat	2020 15,1%				2020 23,0%
7	Share of AROPE children (<18) who have at least one parent with a disability	Ποσοστό AROPE παιδιών (<18) που έχουν τουλάχιστον έναν γονέα με αναπηρία	Eurostat	2020 33,3%				2020 28,0%
8	Number of children in alternative care, broken down by care type— residential in large institutions, formal in family-like settings, and other as relevant in particular national system; and share of children in residential care out of the total number of children in alternative care	Αριθμός παιδιών σε εναλλακτική φροντίδα, καταναμημένα ανά είδος φροντίδας— διαμονή σε μεγάλα ιδρύματα, επίσημη σε οικογενειακά περιβάλλοντα και άλλα ανάλογα με την πρακτική στο εθνικό σύστημα και ποσοστό παιδιών σε ιδρύματα φροντίδας επί του συνολικού αριθμού παιδιών σε εναλλακτική φροντίδα	National	2018 In altern. Care/ Σε εναλ.φροντίδα: 608 In resid.care/ Διαμονή με φρονι.: 398 (65,5%) In formal family-based care/ Σε οικογ.περιβ.: 210 (34,5%)				39% in residential care
9	Persistent child poverty rate (<18)	Ποσοστό παρατεταμένου κίνδυνο παιδικής φτώχειας (<18)	Eurostat	2022 11,04%	13,40%	9,80%	9,30%	n.a
Monitoring of free and effective access to ECEC <i>Παρακολούθηση της δωρεάν και αποτελεσματικής πρόσβασης στην επίσημη προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (ECEC)</i>								
10	Shares of children (<3) attending formal ECEC for AROPE and not AROPE children	Ποσοστό παιδιών (<3) που συμμετέχουν στην επίσημη προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (ECEC) για τουλάχιστον 1 ώρα/βδομάδα, στα AROPE και εκτός AROPE παιδιά	Eurostat	2022 TOTAL: 24,4% AROPE: 13,5% NOT-AROPE: 26,9%				2022 TOTAL: 34,8% AROPE: 21,7% NOT-AROPE: 38,7%
11	Age at which there is a legal entitlement to ECEC free of charge and guaranteed place	Ηλικία κατά την οποία υπάρχει νόμιμο δικαίωμα στην δωρεάν και εγγυημένη θέση στην επίσημη προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (ECEC)	Eurydice	2021/2022 Compulsory ECEC/ Υποχρεωτική προσχ.εκπ.φρονι.: 4 & 8/12 Primary/ Δημοσιεύ.: 6				na
12	Public expenditure on ECEC per child in ECEC in % of per capita GDP	Δημόσιες δαπάνες για την επίσημη προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (ECEC) κατά παιδί στο % του κατά κεφαλή ΑΕΠ	Eurostat	2019 7,8%				2019 19%
Monitoring of free and effective access to education (and school-based activities) <i>Παρακολούθηση της δωρεάν και αποτελεσματικής πρόσβασης στην εκπαίδευση (και στις σχολικές δραστηριότητες)</i>								
13	Share of low-achieving 15 years old in reading, maths and science, by socioeconomic category	Ποσοστό παιδιών ηλικίας 15 ετών με χαμηλές επιδόσεις στην ανάγνωση, τα μαθηματικά και τις θετικές επιστήμες, ανά κοινωνικοοικονομική κατηγορία	PISA	2018 Low status/ χαμηλή κατηγ.: 39,0%, Country Aver/ Μέση κατηγ.: 25,7%, High status/Υψηλή κατηγ.: 13,6%				2018 Low status/ χαμηλή κατηγ.: 23,5%, High status/Υψηλή κατηγ.: 4,2%
14	Share of low-achieving 15 years old in maths, by socioeconomic category	Ποσοστό ατόμων ηλικίας 15 ετών με χαμηλές επιδόσεις στα μαθηματικά, ανά κοινωνικοοικονομική κατηγορία	PISA	2022 Low status/ χαμηλή κατηγ.: 69,8%, High status/Υψηλή κατηγ.: 32,7%				na

A/A	Indicators Δείκτες	Indicators' names in Greek Ονόματα δεικτών στα Ελληνικά	Source Πηγή	Latest year available for Cyprus Το τελευταίο έτος διαθέσιμο για την Κύπρο	Previous years for Cyprus Προηγούμενα έτη για την Κύπρο			EU/27
					2021	2020	2019	
15	Share of children living in a household reporting great difficulties to pay for formal education	Ποσοστά παιδιών που δηλώνουν σε νοικοκυριά τα οποία δηλώνουν μεγάλες δυσκολίες να πληρώσουν για τα τυπικά εκπαιδευτικά για τα παιδιά AROPE και εκτός AROPE	Eurostat	2016 AROE: 42.3% NOT AROPE: 18.5% TOTAL: 26.0%				2016 AROE: 17.5% NOT AROPE: 2.6% TOTAL: 6.7%
16	Shares of children (<16) AROPE and not AROPE who suffer from the enforced lack of access to school trips and school events that cost money	Ποσοστά παιδιών (<16) AROPE και εκτός AROPE που υποφέρουν από την αναγκαστική έλλειψη πρόσβασης σε σχολικές εκδρομές και σχολικά γεγονότα που κοστίζουν χρήματα	Eurostat	2021 AROE: 5.2% NOT AROPE: 3.2% TOTAL: 3.7%				2021 AROE: 16.9% NOT AROPE: 2.1% TOTAL: 5.7%
17	Shares of children (<16) AROPE and not AROPE who suffer from the enforced lack of access to regular leisure activities	Ποσοστά παιδιών (<16) AROPE και εκτός AROPE που υποφέρουν από την αναγκαστική έλλειψη πρόσβασης σε τακτικές δραστηριότητες αναψυχής	Eurostat	2021 AROE: 28.9% NOT AROPE: 5.1% TOTAL: 11.2%				2021 AROE: 24.1% NOT AROPE: 3.9% TOTAL: 8.6%
18	Shares of Early school leavers, broken down by sex	Ποσοστά ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο, καταγεγραμμένα ανά φύλο	Eurostat	2022 Total/Σύνολο: 8.1% Males/Αγόρια: 9.4% Females/Κόριττα: 6.9%	10.2	11.5	9.2	2022 Total/Σύνολο: 9.6%
19	Number of students (aged 15) per teacher in schools, by schools' socioeconomic profile	Αριθμός μαθητών (15 ετών) ανά εκπαιδευτικό στα σχολεία, ανά κοινωνικοοικονομικό προφίλ των σχολείων	PISA	2018 Bottom Quarter/Υποβόθριο: 5.4 Top Quarter/Κορυφή: 8.0				na
20	Public expenditure on education per pupil in % of GDP per capita broken down by education level (primary education and secondary education)	Δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση κατά μαθητή στο % του κατά κεφαλή ΑΕΠ ανά βαθμίδα εκπαίδευσης (πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση)	Eurostat	2019 Prim./Δημ.: 27.9% LS/Κατ.Μέση: 33.5% US/Ανωτ.Μέση: 36.8%				2019 Prim./Δημ.: 21.9% LS/Κατ.Μέση: 24.0% US/Ανωτ.Μέση: 23.0%
Monitoring of the free and effective access to at least one healthy meal per school day <i>Παρακολούθηση της δωρεάν και αποτελεσματικής πρόσβασης σε τουλάχιστον ένα υγιεινό γεύμα ανά σχολική ημέρα</i>								
21	Shares of households AROPE and not AROPE with children not able to afford a meal with meat, chicken, fish (or vegetarian equivalent) every second day	Ποσοστά νοικοκυριών AROPE και εκτός AROPE με παιδιά στο νοικοκυριό, που δεν μπορούν να αντέξουν οικονομικά ένα γεύμα με κρέας, κοτόπουλο, ψάρι (ή χορτοφαγικό ισοδύναμο) κάθε δεύτερη ημέρα	Eurostat	2022 AROE: 6.53% NOT AROPE: 0.65%				2022 AROE: 24.2% NOT AROPE: 3.24%
22	Shares of children (<16) AROPE and not AROPE who suffer from the enforced lack of access to fresh fruits and vegetables at least once a day	Ποσοστά παιδιών (<16) AROPE και εκτός AROPE που υποφέρουν από την αναγκαστική έλλειψη πρόσβασης σε φρέσκα φρούτα και λαχανικά τουλάχιστον μία φορά την ημέρα	Eurostat	2021 AROE: 1.1% NOT AROPE: 0.0% TOTAL: 0.3 %				2021 AROE: 7.6% NOT AROPE: 0.7% TOTAL: 2.3%
23	Shares of children (<16) AROPE and not AROPE who suffer from the enforced lack of access to one meal with meat, chicken or fish	Ποσοστά παιδιών (<16) AROPE και εκτός AROPE που υποφέρουν από την αναγκαστική έλλειψη πρόσβασης σε ένα γεύμα με κρέας, κοτόπουλο ή ψάρι	Eurostat	2021 AROE: 0.6% NOT AROPE: 0.0% TOTAL: 0.2 %				2021 AROE: 10.1% NOT AROPE: 1.0% TOTAL: 3.1%
Monitoring of free and effective access to healthcare <i>Παρακολούθηση της δωρεάν και αποτελεσματικής πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη</i>								
24	Shares of children (<16) AROPE and not AROPE with "very good" health	Ποσοστά παιδιών (<16) AROPE και εκτός AROPE με «πολύ καλή» υγεία	Eurostat	2021 AROE: 84.8% NOT AROPE: 89.7% TOTAL: 88.7%				2021 AROE: 62.7% NOT AROPE: 70.9% TOTAL: 68.7%
25	Shares of children (<16) AROPE and not AROPE with unmet needs for medical examination or treatment	Ποσοστά παιδιών (<16) AROPE και εκτός AROPE με μη ικανοποιημένες ανάγκες για ιατρική εξέταση ή θεραπεία	Eurostat	2021 AROE: 1.8% NOT AROPE: 1.4% TOTAL: 1.5%				2021 AROE: 5.7% NOT AROPE: 3.0% TOTAL: 3.6%
26	Free/fully subsidised access to healthcare services (vaccination, GP, infant nurses, specialist care, dental care, prescribed medicines) for all children low-income children	Δωρεάν/πλήρως επιδοτούμενη πρόσβαση σε υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης (εμβολιασμός, πρ.ιατρό, βρεφονηρειακοί νοσηλευτές, εξειδικευμένη φροντίδα, οδοντιατρική περίθαλψη, συνταγογραφούμενα φάρμακα) για όλα τα παιδιά/παιδιά χαμηλού εισοδήματος	European Social Policy Analysis Network (ESPAN)	2023 ALL: Vaccination and GP LIMITED: Infant nurses,Specialist care, Dental care (NOT orthodontics), Prescribed medicines ΟΛΟΙ: Εμβολιασμός και Πρ.ιατρό, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΑ: Βρεφ.νοσηλευτές, εξειδ.φροντ., οδοντ.πληθ(δεν ορθοδ.), συντ.φάρμ.				
27	Free/fully subsidised access to regular health monitoring (general hearing, vision and dental screenings) for all children low-income children, broken down by age (post natal, first and school years)	Δωρεάν/πλήρως επιδοτούμενη πρόσβαση σε τακτική παρακολούθηση της υγείας (γενικές, ακουστικές, οπτικές και οδοντιατρικές εξετάσεις) για όλα τα παιδιά/παιδιά χαμηλού εισοδήματος, καταγεγραμμένα ανά ηλικία (μεταγεννητικό, πρώτα και σχολικά έτη)	National	YES: For all dimensions NAI: Για όλες τις διαστάσεις				
28	Infant Mortality	Βρεφική θνησιμότητα	Eurostat	2019 2,7/1000	2,7/1.000	2,1/1.000	2,7/1.000	3,2/1.000

A/A	Indicators Δείκτες	Indicators' names in Greek Ονόματα δεικτών στα Ελληνικά	Source Πηγή	Latest year available for Cyprus Το τελευταίο έτος διαθέσιμο για την Κύπρο	Previous years for Cyprus Προηγούμενα έτη για την Κύπρο			EU/27
					2021	2020	2019	
28	Infant Mortality	Βρεφική θνησιμότητα	Eurostat	2019 2,7/1000	2,7/1.000	2,1/1.000	2,7/1.000	3,2/1.000
29	Share of children (11, 13, 15 years old) who reported feeling low more than once a week by gender and family affluence	Ποσοστό παιδιών (11, 13, 15 ετών) που ανέφεραν ότι αισθάνονται ακραία περισσότερο από μία φορά την εβδομάδα ανάλογα με το φύλο και την οικογενειακή ευημερία	HBSC (WHO)	2021/2022 Low status, Boys/ Χαμηλή κατηγ. αγόρια : 22% High status, Boys/ Υψηλή κατηγ. αγόρια: 16% Low status, Girls/ Χαμηλή κατηγ. κορίτσια: 31% High status, Girls/ Υψηλή κατηγ. κορίτσια: 31%				2017/2018 Low status, Boys/ Χαμηλή κατηγ. αγόρια : 16% High status, Boys/ Υψηλή κατηγ. αγόρια: 12% Low status, Girls/ Χαμηλή κατηγ. κορίτσια: 27% High status, Girls/ Υψηλή κατηγ. κορίτσια: 22%
Monitoring of effective access to healthy nutrition <i>Παρακολούθηση της αποτελεσματικής πρόσβασης στην υγιεινή διατροφή</i>								
30	Shares of children (<16) AROPE and not AROPE who suffer from the enforced lack of access to fresh fruits and vegetables at least once a day	Ποσοστό παιδιών (<16) AROPE και εκτός AROPE που υφίστανται έλλειψη πρόσβασης σε φρέσκα φρούτα και λαχανικά τουλάχιστον μία φορά την ημέρα	Eurostat	2021 AROPE: 1,1% NOT AROPE: 0,0% TOTAL: 0,3%				2021 AROPE: 7,6% NOT AROPE: 0,7% TOTAL: 2,3%
Monitoring of effective access to adequate housing <i>Παρακολούθηση της αποτελεσματικής πρόσβασης σε κατάλληλη στέγαση</i>								
31	Shares of children (<18) AROPE and not AROPE living in a household facing housing cost overburden	Ποσοστό παιδιών (<18) AROPE και εκτός AROPE που ζουν σε νοικοκυριά που αντιμετωπίζουν υπερβολικά δαπάνες στέγασης	Eurostat	2022 AROPE: 8,1% NOT AROPE: 0,4% TOTAL: 2,2%				2022 AROPE: 21,7% NOT AROPE: 2,4% TOTAL: 6,9%
32	Shares of children (<18) AROPE and not AROPE facing severe housing deprivation	Ποσοστό παιδιών (<18) AROPE και εκτός AROPE που αντιμετωπίζουν σοβαρή στέρηση στέγασης	Eurostat	2020 AROPE: 4,5% NOT AROPE: 1,7% TOTAL: 2,2%				2020 AROPE: 15,9% NOT AROPE: 3,3% TOTAL: 6,7%
33	Shares of children (<18) AROPE and not AROPE living in an overcrowded household	Ποσοστό παιδιών (<18) AROPE και εκτός AROPE που ζουν σε υπερχωρημένο νοικοκυριό	Eurostat	2020 AROPE: 9,8% NOT AROPE: 2,7% TOTAL: 3,7%				2020 AROPE: 41,5% NOT AROPE: 21,0% TOTAL: 24,9%
34	Shares of children (<18) AROPE and not AROPE living in households that are unable to keep home adequately warm	Ποσοστό παιδιών (<18) AROPE και εκτός AROPE που ζουν σε νοικοκυριά που δεν είναι σε θέση να διατηρήσουν το σπίτι επαρκώς ζεστό	Eurostat	2022 AROPE: 59,7% NOT AROPE: 14,7% TOTAL: 22,8%				2022 AROPE: 24,4% NOT AROPE: 4,2% TOTAL: 9,2%
<p>AROPE : At-Risk-of-Poverty or Social Exclusion / Σε Κίνδυνο Φτώχειας ή Κοινωνικού Αποκλεισμού NOT AROPE: Not At-Risk-of-Poverty or Social Exclusion / Εκτός Κινδύνου Φτώχειας ή Κοινωνικού Αποκλεισμού AROP : At-Risk-of-Poverty (monetary) / Σε Κίνδυνο Χρηματικής Φτώχειας SMSD: Severe Material and Social Deprivation/ Σοβαρή Υλική και Κοινωνική Στέρηση LWI: Low Work Intensity / Χαμηλή Ένταση Εργασίας</p>								